

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка

**ЗБІРНИК ТЕСТІВ
З КУРСУ
“ПЕДАГОГІКА”**

Частина 3
**ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ
ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ
ВИХОВАННЯ**

Навчально-методичний посібник

Львів
Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка
2009

УДК 371 (076.3)
ББК–Ч 30я 73–4
3–41

Автори:

Т. Равчина (тема 1), *Л. Ковальчук* (тема 2), *О. Караманов* (тема 3),
Д. Герцюк (тема 4), *Н. Лозинська* (тема 5), *С. Козут* (тема 6), *М. Швед*
(тема 7), *Т. Лецак* (тема 8), *О. Бляковська* (тема 9), *Н. Заячківська*
(тема 10), *С. Цюра* (тема 11), *М. Максимець* (тема 12), *І. Мицишин*
(тема 13), *Ю. Заячук* (тема 14).

Рецензенти:

д-р пед. наук, проф. *Г. П. Васянович* (Львівська державна фінансова академія);

д-р пед. наук, проф. *І. С. Руснак* (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);

канд. пед. наук, доц. *Г. Д. Кондрацька* (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка)

За загальною редакцією Д. Герцюка, Л. Ковальчук.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Львівського національного університету імені Івана Франка
Протокол № 6/9 від 30 вересня 2009 р.*

3–41 **Збірник тестів з курсу “Педагогіка”** У 3 ч. Ч. 3. Загальні основи теорії і методики виховання : навч.-метод. посіб. / [Т. Равчина, Л. Ковальчук, О. Караманов та ін.] ; [за заг. ред. Д. Герцюка, Л. Ковальчук]. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 136 с.

ISBN 978-966-613-613-1

ISBN 978-966-613-713-8

Визначено змістовий компонент кожної теми; подано літературу для самостійної роботи студентів; розроблено діагностичний блок у вигляді тестових завдань для контролю і самоконтролю знань, умінь та навичок студентів з розділу “Загальні основи теорії і методики виховання”. Наведені матеріали сприятимуть осмисленню студентами предмета, завдань і змісту навчальної дисципліни “Педагогіка”.

Для викладачів, магістрантів і студентів педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Рис. 7. Табл. 6. Бібліогр: 91.

УДК 371 (076.3)

ББК–Ч 30я 73–4

ISBN 978-966-613-613-1

ISBN 978-966-613-713-8

© Львівський національний університет
імені Івана Франка, 2009

Передмова

У процесі оновлення змісту освіти відповідно до вимог Болонського процесу назріла потреба у розробленні та впровадженні в навчально-виховний процес інноваційних педагогічних технологій, які збільшують вимоги до теоретичного і практичного рівнів підготовки педагога. Засвоєння, осмислення та використання ґрунтовних теоретичних знань, практичних умінь і навичок з основ педагогіки забезпечує майбутньому вчителю досконале оволодіння методикою викладання навчальних дисциплін із застосуванням активних та інтерактивних методів, ефективних засобів, традиційних і нетрадиційних форм організації навчання.

Зауважимо, що на вивчення педагогічних дисциплін у класичних університетах відведено недостатню кількість годин. Це спричиняє значні труднощі в засвоєнні студентами як основ педагогіки, так і методики викладання дисциплін за фахом у загальноосвітніх школах. Ефективному розв'язанню цієї проблеми має сприяти створення навчальних підручників, посібників з педагогіки, збірників тестових завдань, практикумів тощо. У запропонованому посібнику окреслено деякі аспекти ефективного вирішення цієї важливої проблеми під час вивчення дисципліни "Педагогіка" студентами класичного університету.

Метою вивчення курсу є педагогічна підготовка фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "бакалавр" до роботи в середніх загальноосвітніх закладах, а також до взаємодії з людьми у різноманітних установах, що має характер управлінської, організаторської та навчально-виховної діяльності фахівця.

Завдання курсу:

- ♦ формування в студентів адекватного розуміння процесів навчання та виховання як педагогічної взаємодії суб'єктів обопільної діяльності;
- ♦ оволодіння відповідними знаннями, уміннями й навичками організації навчально-виховного процесу в напрямі розвитку особистості молодшої людини;
- ♦ ознайомлення студентів з педагогічними ідеями та діяльністю видатних вітчизняних і зарубіжних педагогів, розвитком освіти в Україні та за кордоном;
- ♦ підготовка студентів до проходження педагогічної практики у різних типах навчальних закладів.

Важливою частиною курсу “Педагогіка” є розділ “Загальні основи теорії і методики виховання”, у якому передбачено вивчення теоретико-методологічних засад теорії виховання (її понятійно-категоріального апарату, сутності процесу виховання, його структурних компонентів, закономірностей, принципів, методів, прийомів, засобів та форм організації виховання, змісту і пріоритетних напрямів сучасного українського виховання тощо).

У процесі вивчення розділу “Загальні основи теорії і методики виховання” студенти **повинні знати:**

- ♦ сутність головних категорій;
- ♦ філософські концепції та моделі виховання;
- ♦ зміст і пріоритетні напрями сучасного українського виховання;
- ♦ сутність, структуру, особливості організації процесу виховання в сучасній школі (відповідно до фаху);
- ♦ методи, прийоми, засоби виховання;
- ♦ організаційні форми виховної роботи в школі;
- ♦ сучасні педагогічні технології виховання;
- ♦ особливості взаємодії особистості й колективу;
- ♦ виховні інституції;
- ♦ освітній менеджмент тощо.

У процесі вивчення розділу “Загальні основи теорії і методики виховання” студенти мають **оволодіти уміннями:**

- ♦ аналізувати й давати критичну оцінку філософським концепціям та моделям виховання;
- ♦ ставити виховні цілі навчального заняття та виховного заходу;
- ♦ відбирати, структурувати зміст інформації для проведення виховних заходів;
- ♦ розвивати інтерес учнів до цього змісту;
- ♦ застосовувати методи, прийоми, засоби виховного впливу на учнів (сюжетно-рольові ігри, діалог, дискусії, бесіди, роботу в групах тощо);
- ♦ визначати, планувати структуру, зміст виховного заходу;
- ♦ складати розгорнуті план-конспекти (сценарії) різних типів виховних заходів;
- ♦ здійснювати психолого-педагогічний аналіз виховного заходу тощо.

Грунтовному засвоєнню основних теоретичних положень педагогіки, формуванню практичних умінь та навичок має сприяти чітко організований контроль і самоконтроль навчально-пізнавальної діяльності студентів. Укладений навчально-методичний посібник покликаний забезпечити активне, свідоме, ґрунтовне і повне засвоєння студентами навчальних тем цього важливого розділу курсу “Педагогіка”.

Посібник можуть використовувати викладачі педагогіки під час проведення практично-семінарських занять та організації індивідуальної роботи студентів. Для студентів педагогічних спеціальностей цей посібник буде опорою під час самостійного опрацювання тем, підготовки до практично-семінарських занять тощо.

Тема 1. СУТЬ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ

1. Психолого-педагогічні особливості процесу виховання.
2. Процес виховання як система.
3. Теоретичні засади організації процесу виховання.
4. Закономірності й принципи процесу виховання.

1. *Бех І. Д.* Особистісно зорієнтоване виховання. К., 1998.
2. *Ващенко Г. Г.* Виховання волі і характеру: Підруч. для педагогів. К., 1999.
3. *Ващенко Г. Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
4. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
5. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
6. *Выготский Л. С.* Педагогическая психология. М., 1991.
7. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання. К., 2004.
8. *Маленкова Л. И.* Воспитание в современной школе. М., 1999.
9. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
10. Національна доктрина розвитку освіти України в XXI ст. // Освіта України. 2002. 23 квіт.
11. *Трихін О. І., Шпак О. Т.* Основи шкільного виховання. К., 2004.
12. *Фицла М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
13. *Цюра С. Б.* Педагогіка особистого досвіду: Практика для самостійної роботи. Львів, 2006.
14. *Щербань П. М.* Прикладна педагогіка. К., 2002.
15. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.

1. Дайте ґрунтовне визначення процесу виховання. Виховання — це...

Відповідь:

- а) процес соціалізації та формування особистості;
- б) динамічна взаємодія вихователя й вихованців, спрямована на визначення особистістю у різних видах діяльності власного ставлення до цінностей культури, внаслідок чого вона саморозвивається й самоактуалізується;
- в) цілеспрямований та стихійний вплив на розвиток молоді людини з метою формування її особистості;
- г) цілеспрямована виховна діяльність педагогів у загально-освітньому закладі з метою вирішення конкретних виховних завдань.

2. Відомий російський психолог Лев Виготський визначає процес виховання як... вплив на розвиток особистості. Чому?

Відповідь:

- а) прямий; б) безпосередній;
- в) опосередкований; г) односторонній.

3. Який чинник у процесі виховання особистості є визначальним?

Відповідь:

- а) знання особистості про моральні, національні вартості;
- б) активність особистості;
- в) виховні впливи педагога;
- г) система виховної роботи педагога.

4. У наукових дослідженнях виокремлюють два рівні вихованості (саморегулювання поведінки) особистості, а саме...

Відповідь:

- а) безпосередні потреби як внутрішні чинники поведінки;

- б) зовнішня поведінка;
- в) судження про культуру поведінки;
- г) свідомі наміри внаслідок боротьби мотивів;
- г) бажання та домагання особистості.

5. *Головним критерієм, що визначає ефективність виховної діяльності педагога, є...*

Відповідь:

- а) методи, форми, засоби педагогічної діяльності вчителя;
- б) позитивні зміни в особистісно-індивідуальному розвитку вихованців;
- в) ставлення вчителя до педагогічної діяльності;
- г) цілеспрямована організація життєдіяльності учнів.

6. *Результати процесу виховання засвідчують, насамперед, зміни...*

Відповідь:

- а) суджень вихованців про норми поведінки;
- б) внутрішніх чинників поведінки;
- в) зовнішніх форм поведінки.

7. *Що зумовлює зміни внутрішніх чинників поведінки особистості у процесі виховання?*

Відповідь:

- а) почуття задоволення особистістю від діяльності, власного вчинку;
- б) розуміння учнем необхідності здійснення вчинку;
- в) бажання учня виконувати вимогу вихователя;
- г) участь у різних видах діяльності.

8. *Яка з моделей виховання не порушує природу цього процесу?*

Відповідь:

- а) засвоєння знань, правил соціальної поведінки;
- б) узгодження дій педагога ззовні з діями учня зсередини;
- в) прищеплення позитивних звичок поведінки та викорінення негативних;
- г) заохочення й покарання.

9. З'єднайте стрілками назви механізмів соціалізації особистості з поданими інтерпретаціями, що їм відповідають:

Наслідвання	гальмування поведінки особистості, набуття соціального досвіду
Ідентифікація	погодження лише ззовні з думкою інших, проте внутрішнє неприйняття її
Навіювання	узгодження зовнішніх впливів з внутрішніми особливостями розвитку особистості
Соціальна фасилітація	внутрішній діалог, в якому особистість розглядає власні думки, переживання, поведінку
Соціальна інгібіція	неусвідомлене відтворення думок, почуттів, психічних станів інших
Конформність	фіксування на рецепторному, підсвідомому рівні одержаних вражень, відчуттів, образів
Єдність зовнішніх і внутрішніх дій	усвідомлене та неусвідомлене копіювання досвіду поведінки інших
Імпрітинг	полегшення діяльності особистості, стимулювання її активності, вільної поведінки
Рефлексія	ототожнення себе з образом іншої людини, засвоєння норм, форм її поведінки

10. *Феномен “сенсового бар’єру” до соціальних норм, вимог педагога у процесі виховання означає...*

Відповідь:

- а) учень не хоче виконувати вимоги педагога;
- б) учень не розуміє та не усвідомлює соціальні норми,
- в) учневі складно дотримуватися соціальних норм і вимог педагога;
- г) учень розуміє об’єктивний зміст соціальних норм, але не усвідомлює їхній особистісний сенс;
- г) загальнолюдські та національні цінності.

11. *У процесі виховання науковці виокремлюють дві сторони, а саме...*

Відповідь:

- а) пізнавальну й комунікативну;
- б) цільову й організаційну;
- в) конструктивну й проєктивну;
- г) змістову й процесуальну;
- г) мотивувальну й регулятивну.

12. *Виокремить складові процесу виховання як системи у послідовності його організації.*

Відповідь:

- а) ознайомлення із соціальними нормами;
- б) задоволення потреб учнів;
- в) організація процесу виховання шляхом застосування доцільних форм, методів;
- г) визначення змісту виховання;
- г) організація виховного впливу;
- д) регулювання процесу діяльності учнів та підведення підсумків;
- е) залучення учнів до процесу діяльності;
- є) визначення мети та завдань виховання;
- ж) роз’яснення учням шляхів виконання виховної діяльності.

13. *Головні напрями процесу виховання учнів — це...*

Відповідь:

- а) формування знань соціальних норм, цінностей;
- б) роз'яснення етичних норм, цінностей;
- в) виховання умінь організації діяльності;
- г) формування почуттів;
- ґ) привчання до виховного середовища;
- д) формування соціальної поведінки;
- е) формування самооцінки.

14. *У наукових дослідженнях виокремлюють такі особливості процесу виховання...*

Відповідь:

- а) наявність об'єктів виховання; б) цілеспрямованість;
- в) оцінка результатів; г) багатофакторність; ґ) циклічність;
- д) віддаленість результатів; е) комплексність; є) тривалість;
- ж) доцільність; з) вимогливість.

15. *Гуманістична функція виховання полягає у...*

Відповідь:

- а) сприянні свободі дій учнів;
- б) відсутності вимог до особистості;
- в) забезпеченні умов для максимальної реалізації учнями свого потенціалу здібностей;
- г) організації цікавих виховних заходів;
- ґ) привчанні учнів до вияву доброти.

16. *Інтеріоризація як головний механізм процесу виховання означає...*

Відповідь:

- а) розвиток особистісної сфери учня;
- б) процес переведення соціальних цінностей у внутрішній світ особистості;
- в) засвоєння соціальних цінностей;
- г) організацію поведінки відповідно до цінностей.

17. *Екстеріоризація у процесі виховання передбачає...*

Відповідь:

- а) вияв власних суджень, здібностей в організації поведінки й діяльності;
- б) переживання особистістю соціальних цінностей;
- в) пояснення соціальних цінностей власними словами;
- г) розвиток зовнішніх форм поведінки.

18. *Основою процесу виховання є...*

Відповідь:

- а) чітке визначення соціальних норм, вимог, що необхідно засвоїти учням;
- б) організація життєдіяльності, спілкування особистості, що ґрунтується на взаємодії вихователів і вихованців як рівноправних суб'єктів;
- в) проведення яскравих, цікавих виховних заходів за участю учнів.

19. *Педагогічні дії вихователя у процесі діяльності й спілкування впливають на вихованців, якщо...*

Відповідь:

- а) зрозумілі для них;
- б) викликають позитивний емоційний відгук;
- в) чітко продумані вихователем;
- г) визначають зовнішню поведінку вихованців.

20. *Педагогічні дії вихователя, діяльність учнів стають привабливими для них і сприяють позитивним змінам за умови, що...*

Відповідь:

- а) розкривають зміст соціальних норм, цінностей;
- б) є короткотривалими;
- в) відповідають інтересам вихованців та задовольняють їхні потреби;
- г) стимулюють вихованців до розв'язання проблем.

21. *Для виховання певних рис необхідно...*

Відповідь:

- а) роз'яснювати учням важливість конкретної риси;
- б) вимагати від учнів виконання необхідних дій;
- в) залучати учнів до діяльності, в якій виявлялися б необхідні риси;
- г) організовувати дискусії, діалоги, спрямовані на розвиток значущих рис.

22. *Виховувати, формувати у вихованців соціальні, моральні риси спроможний педагог, який, насамперед...*

Відповідь:

- а) сам вихований та володіє цими рисами;
- б) виявляє високий рівень психолого-педагогічних знань;
- в) застосовує різноманітні методики організації виховного процесу;
- г) володіє педагогічною майстерністю;
- г) має достатній педагогічний досвід.

23. *Як зазначають науковці, взаємини вихователів, вихованців, батьків тощо у процесі виховання...*

Відповідь:

- а) забезпечують дисципліну у виховному процесі;
- б) роблять виховний процес цілеспрямованим;
- в) підвищують інтерес вихованців один до одного;
- г) не завжди відіграють важливу роль у вихованні учнів;
- г) необхідні для усвідомлення кожним своєї ролі;
- д) стають середовищем для учнів, в якому вони отримують цінні уроки для саморозвитку, набувають досвід поведінки.

24. *Ефективність педагогічної взаємодії вихователя й учнів, що визначає суть виховного процесу, значною мірою залежить від...*

Відповідь:

- а) настрою педагогів та учнів;
- б) рівня вихованості учнів;

- в) освіти вихователів;
- г) ставлення кожної особистості до педагога.

25. *Вкажіть закономірності процесу виховання, що зумовлюють відповідні принципи:*

Закономірності виховання

Принципи виховання

↗ Соціальна зумовленість виховання ↗ Орієнтація на розвиток особистості ↗ Взаємозв'язок розвитку особистості й культури ↗ Узгодженість виховних впливів й активності особистості ↗ Взаємозв'язок чинників впливу на виховання ↗ Вплив позитивного стану особистості на виховання ↗ Розвиток вихованця як цілісної особистості	◆ Єдності виховання з життям ◆ Опори на позитивне в особистості ◆ Єдності сім'ї, школи й громадськості ◆ Єдності свідомості, почуттів й поведінки ◆ Культуровідповідності й етнізації виховання ◆ Єдності педагогічного керівництва й активності особистості ◆ Природовідповідності у вихованні

26. *Вкажіть, які принципи визначають:*

- А — соціальну спрямованість виховного процесу;
- Б — психологічні характеристики виховного процесу.

Відповідь:

- а) принцип демократизму й гуманізму;
- б) принцип ставлення до особистості як суб'єкта саморозвитку;
- в) принцип особистісного підходу у вихованні;
- г) принцип культуровідповідності та етнізації виховання;
- ґ) принцип виховання у діяльності й спілкуванні учнів;
- д) принцип єдності сім'ї, школи й громадськості у вихованні;
- е) принцип виховання відповідно до вікових, індивідуальних особливостей розвитку учнів;
- є) принцип єдності вимогливості й поваги до особистості.

27. Який принцип виховання означає, що позитивна установка на кожного учня дає змогу йому самовиражатися, самоутверджуватися у діяльності, бути відкритим до зовнішніх впливів?

Відповідь:

- а) єдності вимогливості й поваги до особистості;
- б) демократизму й гуманізму;
- в) опори на позитивне;
- г) зв'язку виховання з життям.

28. Який принцип, насамперед, сприяє формуванню цілісної особистості у процесі виховання?

Відповідь:

- а) єдності й цілісності виховання;
- б) систематичності й послідовності у вихованні;
- в) особистісного підходу у вихованні;
- г) єдності свідомості, почуттів й поведінки учнів у вихованні.

29. Що означає принцип єдності й цілісності виховання?

Відповідь:

- а) єдність усіх складових структури виховного процесу;
- б) поступового ускладнення мети діяльності;
- в) дотримання наступності у постановці вимог перед учнями;
- г) забезпечення єдності навчальної й позанавчальної діяльності учнів, процесів навчання й виховання.

30. Який принцип акцентує на необхідності формування позитивних міжособистісних стосунків учнів, їхнього об'єднання в єдину команду?

Відповідь:

- а) опори на позитивне;
- б) виховання в колективі, через колектив, для колективу;
- в) єдності й цілісності виховання;
- г) вияву поваги до особистості.

Тема 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ

1. Поняття про закони і закономірності виховання.
2. Характеристика головних закономірностей виховання.
3. Поняття про суть принципів і правил виховання.
4. Характеристика головних принципів виховання.

1. *Ващенко Г.* Виховання волі і характеру: Підруч. для педагогів. К., 1999.
2. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
3. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
4. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
5. *Зайченко І. В.* Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів, 2003.
6. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 1997.
7. *Ковальчук Л. О.* Практикум з педагогіки. Львів, 2005.
8. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
9. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
10. *Подласый И. П.* Педагогика: Учеб. пособие, 1996.
11. *Стельмахович М. Г.* Українська родинна педагогіка. К., 1996.
12. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
13. *Цюра С. Б.* Педагогіка особистого досвіду: Практика для самостійної роботи. Львів, 2006.
14. *Щербань П. М.* Прикладна педагогіка. К., 2002.
15. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.

Тема 3. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МОДЕЛІ ВИХОВАННЯ

1. Поняття про філософію освіти.
2. Гуманістична концепція виховання.
3. Авторитарна концепція виховання.
4. Моделі виховної діяльності.
5. Культурні відмінності виховання в освітньому контексті.

1. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
2. *Галузинський В. М., Свух М. Б.* Педагогіка: теорія та історія: Навч. посіб. К., 1995.
3. *Гончаренко С.* Український педагогічний словник. К., 1997.
4. *Джуриинский А. М.* Развитие образования в современном мире. М., 1999.
5. *Зайченко І. В.* Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів, 2003.
6. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 1997.
7. *Кошманова Т., Брайс Л., Голм Г., Равчина Т.* Педагогіка для громадянського суспільства: Навч. посіб. / За заг. ред. Т. Кошманової. Львів, 2005.
8. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
9. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
10. Педагогічна майстерність / За ред. І.А. Зязюна. К., 2004.
11. *Подласый И. П.* Педагогика: 100 вопросов — 100 ответов: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М., 2004.
12. *Томчук М. І., Томчук С. М.* Педагогіка: Навч. посібник для дистанц. навчання. К., 2007.
13. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
14. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.

Тестові завдання

1. *Хто з відомих педагогів, філософів розробив концепцію “чистої дошки”, яка визнавала за вихованням вирішальну роль у розвитку дитини?*

Відповідь:

- а) Йоганн-Фрідріх Герbart; б) Джон Локк;
в) Мішель Монтень; г) Йоганн-Генріх Песталоцці.

2. *Який напрям у сучасній філософії освіти заперечує роль виховання у розвитку особистості дитини?*

Відповідь:

- а) конструктивізм; б) антипедагогіка;
в) теософія; г) прагматизм.

3. *Розкрийте роль і значення виховної моделі педагогічного супроводу дитини. Які чинники розвитку дитини брати до уваги цей підхід? Чому?*

4. *Оберіть з переліку ознаки гуманістичної концепції виховання.*

Відповідь:

- а) диференціація навчально-виховної діяльності;
б) прийняття учня таким, яким він є;
в) віра в учня, його сили та можливості;
г) застосування конвенційного та стандартизованого рівнів спілкування;
г) психологічна безпека, захист учнів;
д) заперечення індивідуалізації процесів виховання і навчання;
е) забезпечення успішності навчання і виховання;
є) переорієнтація внутрішніх особистісних установок учителя.

5. *Які з наведених педагогічних положень могли не задовольняти К. Роджерса, автора гуманістичної виховної концепції, центральної на особистості?*

Відповідь:

- а) учитель володіє знаннями, учень очікує їх засвоєння;
 - б) учитель є керівником у навчально-виховному процесі, а учень — підлеглим;
 - в) всебічна підтримка постійного навчально-виховного процесу;
 - г) самодисципліна замінює зовнішню дисципліну;
 - г) уроки та іспити — основні елементи навчально-виховного процесу;
 - д) домінуючий характер взаємонавчання.
6. Назвіть положення, що відповідає екзистенційному розумінню виховного процесу.

Відповідь:

- а) формування “керованого індивіда”;
 - б) моральне виховання особистості;
 - в) трудова підготовка учнів;
 - г) немає правильної відповіді.
7. Розташуйте запропоновані філософські моделі виховання в історичній послідовності.

Відповідь:

- а) педоцентризм; б) біхевіоризм; в) екзистенціалізм;
 - г) позитивізм; г) конструктивізм.
8. На підставі власного досвіду визначте, який характер виховання, гуманістичний чи авторитарний, притаманний вчителям в умовах сьогодення? Поясніть свою думку.
9. Визначте співвідношення наведених тверджень до назв відповідних виховних концепцій: біхевіоризм, екзистенціалізм, гуманістична педагогіка, неопозитивізм.

Відповідь:

- а) виховання полягає у забезпеченні учневі його власного пошуку знань, моральних норм, цінностей, сенсу життя;
- б) у вихованні певну роль відіграють когнітивні структури, раціонально організовані знання і поведінка, що базуються на науковому аналізі;

- в) метою виховання є формування особистості, що самоактуалізується, на підставі методики розвивальної допомоги, яка передбачає розуміння та підтримку дитини;
- г) виховання — це модифікація поведінки, вироблення схвальної поведінки за допомогою системи підкріплень.

10. *Як Ви розумієте концепцію “терапія через мистецтво”?*

Відповідь:

- а) це один з напрямів розумового виховання;
- б) це підкріплення необхідної поведінки учня;
- в) це можливість самовираження та самореалізації дитини;
- г) немає правильної відповіді.

11. *З переліку характерних ознак, що визначають сутність різних виховних концепцій, оберіть ті, які відрізняють:*

- А) прагматизм; Б) екзистенціалізм; В) біхевіоризм;
- Г) неомізм; Г) неопозитивізм.

Відповідь:

- а) мета виховання – християнська моральність;
- б) “стимул-реакція-підкріплення”;
- в) наближення виховання до життя;
- г) в основі виховання – інтереси дитини;
- г) повна гуманізація системи виховання;
- д) свобода самовиявлення особистості;
- е) людина є те, що вона з себе робить;
- є) колектив перешкоджає формуванню особистості;
- ж) виховання віри в Бога;
- з) наука не в стані визначити цілі виховання;
- и) повна свобода вчинків особистості;
- і) виховання очищується від ідеології, світоглядних ідей;
- ї) розвиток людського “Я”;
- й) недовіра до педагогічної теорії;
- к) виховання душі;
- л) головне — розвиток почуттів, інтуїції, настроїв;
- м) досягнення мети виховання шляхом практичної діяльності;
- н) розвиток активності та самостійності;
- о) виховання людини, що раціонально мислить;
- п) збереження самотності.

12. *До сучасної релігійно-педагогічної концепції, яка акцентує на вихованні загальнолюдських духовно-моральних цінностей, відносять...*

Відповідь:

- а) неопозитивізм; б) неотомізм;
- в) неопрагматизм; г) лібералізм.

13. *Яке призначення концепції виховання?*

Відповідь:

- а) регулювати виховну практику шляхом цілевизначення, прогнозування, конструювання освітньо-виховних систем;
- б) здійснювати програмно-методичний опис напрямів роботи з формування окремих виховних функцій, рис особистості;
- в) проводити опис функцій інститутів виховання;
- г) визначати засоби виховання, їхню природу, критерії необхідності та достатності відносно функцій, які повинні бути реалізовані вихованням.

14. *Головною ознакою парадигми соціального виховання є...*

Відповідь:

- а) акцентування на взаємозалежності соціальної та біологічної, психологічної і спадкової складових у процесі виховання;
- б) важливість взаємодії людини із соціокультурним світом за умови незалежності від нього;
- в) акцент на коректуванні спадковості за допомогою формування відповідного соціокультурного світу вихованця;
- г) немає правильної відповіді.

15. *Філософське осмислення процесу виховання дає змогу...*

Відповідь:

- а) розкрити те спільне, що характерно для практики виховання різних країн;
- б) здійснювати моделювання різних ситуацій;
- в) проводити практичну виховну діяльність;
- г) застосовувати різні методи виховання.

16. *Порівняйте різні концепції і моделі виховання відповідно до авторитарного, ліберального та демократичного стилів спілкування. У чому простежується взаємозв'язок між ними в*

контексті організації середовища навчання; реалізації конкретних виховних цілей; формування бажаної поведінки учнів?

17. *Моделі виховання, розроблені на підставі філософських концепцій та ідей, здебільшого відповідають на запитання...*

Відповідь:

- а) Що виховувати?
- б) Чому саме так здійснюється процес виховання?
- в) Для чого виховувати?
- г) Як виховувати?

18. *До головних відмінностей східного типу виховання від західної культурної традиції відносять...*

Відповідь:

- а) всебічний розвиток особистості;
- б) престиж освіченої людини;
- в) суворість виховання й самовиховання;
- г) жорсткі вимоги щодо виконання традиційних норм і канонів;
- г) індивідуальну свободу людини;
- д) незалежність мислення;
- е) ціннісно-раціональний характер виховання;
- е) громадянський характер виховання.

19. *Яка з моделей виховання сподобалася Вам найбільше? Яку з них Ви обрали б для виховання своїх дітей?*

20. *Авторитаризм у вихованні характеризує передусім...*

Відповідь:

- а) наявність виховної ідеології;
- б) примус;
- в) централізацію виховного процесу;
- г) контроль за діяльністю і поведінкою вихованців.

21. *Що характерне для розвитку тенденції “виховання впродовж усього життя”?*

Відповідь:

- а) орієнтація на діалог культур;
- б) реалізація потреби людини у постійному збагаченні досвіду соціальних відносин;
- в) адаптація людини до різних цінностей у ситуації існування різноманітних культур;

г) процес безперервного самовиховання людини впродовж життя.

22. Якій моделі виховної діяльності відповідає цитата Василя Сухомлинського: “Для того, щоб підтримати дитину, педагог повинен зберігати в собі відчуття дитинства, розвивати в себе здатність до розуміння дитини і всього, що з нею відбувається; мудро ставитися до вчинків дітей, вірити, що дитина помиляється, а не порушує з умислом; захищати дитину, не думати про неї погано, несправедливо і, найголовніше — не ламати дитячу індивідуальність, а виправляти й спрямовувати її розвиток, пам’ятаючи, що дитина перебуває у стані самопізнання, самоствердження, самовиховання, саморозвитку...”?

Відповідь:

- а) педагогічний супровід;
- б) педагогічна підтримка;
- в) “виховання впродовж усього життя”;
- г) інший варіант.

23. Який зі стилів спілкування й виховання може бути застосований у навчальному процесі під гаслом “рівний серед рівних”?

Відповідь:

- а) демократичний; б) авторитарний; в) ліберальний;
- г) ліберально-демократичний.

24. Хто з відомих педагогів, класиків педагогічної думки головною метою виховання вбачав усвідомлення вихованцем себе як самоцінності?

Відповідь:

- а) Йоганн-Фрідріх Гербарт; б) Фрідріх Фребель;
- в) Йоганн-Генріх Песталоцці; г) Вільгельм Дільтей.

25. Яка з моделей виховання спирається на розуміння сутності людини як відкритої системи, що у процесі активної діяльності постійно змінюється й оновлюється разом з навколишнім світом?

Відповідь:

- а) соціетарна; б) прагматична; в) антропоцентрична;
- г) технократична; г) гуманістична.

Тема 4. ЗМІСТ, ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИХОВАННЯ

1. Поняття змісту виховання.
2. Система вартостей сучасного українського виховання.
3. Зміст і завдання головних напрямів виховання
4. Шляхи реалізації змісту виховання..

1. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
2. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2006.
3. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
4. *Дубасенюк О. А.* Практикум з педагогіки. К, 2004.
5. *Зайченко І. В.* Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів, 2003.
6. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. *Максимюк С. П.* Педагогіка. К., 2005.
8. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
9. *Стельмахович М.* Народна педагогіка. К., 1985.
10. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.

Тема 5. КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

1. Концепція національного виховання.
2. Мета національного виховання.
3. Принципи національного виховання.
4. Методи національного виховання.
5. Форми національного виховання.
6. Засоби національного виховання

1. *Ващенко Г.* Виховання волі і характеру: Підруч. для педагогів. К., 1999.
2. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
3. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
4. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
5. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 1997.
6. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
8. *Сявакко Є. І.* Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.
9. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
10. *Щербань П. М.* Пам'ятай ім'я своє: Заповіді сімейної педагогіки. К., 2006.
11. *Ягулов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.

1. *Національне виховання — це...*

Відповідь:

- а) передавання старшими поколіннями й активне засвоєння новими соціального досвіду;
- б) виховання відповідних рис нації;
- в) напрям знань;
- г) виховання особистості на культурно-історичному досвіді рідного народу, його багатовікових традиціях.

2. *На яких ідеях ґрунтується система національного виховання?*

Відповідь:

- а) ідеях окремих суспільно-політичних організацій, партій тощо;
- б) ідеях певного вчення;
- в) ідеях національного світогляду, етнософії, національної ідеології.

3. *Які з вихідних положень належать до принципів національного виховання?*

Відповідь:

- а) природовідповідність;
- б) народність;
- в) єдність свідомості й поведінки;
- г) виховання у колективі;
- г) культуровідповідність;
- д) опора на позитивне у людині.

4. *Хто перший обґрунтував принцип народності виховання в Україні?*

Відповідь:

- а) Григорій Сковорода; б) Олександр Духнович;
- в) Василь Сухомлинський; г) Іван Франко.

5. *Кому з українських педагогів належить головна формула українського вихованого ідеалу — служіння Богові та Україні?*

Відповідь:

- а) Борисові Грінченку; б) Григорієві Ващенку;
в) Григорію Сковороді; г) Софії Русовій.

6. *Який принцип виховання лежить в основі народного прислів'я “Гни дерево доки молоде, вчи дитя поки мале”?*

Відповідь:

- а) народності; б) природовідповідності;
в) зв'язку виховання з життям.

7. *Найвищим досягненням національної системи виховання в історичному часі були...*

Відповідь:

- а) перші школи Київської Русі;
б) козацька педагогіка епохи українського відродження ХУІ–ХУІІІ ст.;
в) період українізації 20-х років ХХ ст.

8. *Назвіть (чотири – п'ять) загальнолюдських цінностей, на яких ґрунтується принцип гуманізації виховання.*

9. *У розвитку національної свідомості першоосною є...*

Відповідь:

- а) етап національно-політичного самоусвідомлення;
б) етап етнічного самоусвідомлення;
в) етап громадянсько-державного усвідомлення.

10. *До методів формування свідомості особистості належать...*

Відповідь:

- а) авторитет учителя; б) розповідь; в) вправи; г) диспут;
г) приклад; д) морально-етичні бесіди; е) доручення;
е) громадянська думка; ж) контроль; з) порада.

11. *Коли була схвалена “Концепція національного виховання”?*

Відповідь:

- а) 1992 р.; б) 1994 р.; в) 1996 р.; г) 1998 р.

12. Ким була схвалена “Концепція національного виховання”?

Відповідь:

- а) міністром освіти;
- б) академією педагогічних наук;
- в) всеукраїнською педагогічною радою працівників освіти;
- г) комісією працівників педагогічної освіти.

13. Зі скількох пунктів складається “Концепція національного виховання”?

Відповідь:

- а) 10; б) 8; в) 6; г) 5; ґ) 4.

14. Кому з видатних педагогів і в якій праці належить вислів про вирішальну роль рідної мови у національному вихованні?

Відповідь:

- а) Янові-Амосу Коменському; б) Григорію Сковороді;
- в) Костянтиніві Ушинському; г) Борисові Грінченку.

15. Хто з педагогів в Україні відстоював принцип народності в шкільній справі у ХУІІІ ст., який доводив, що “сродне” виховання криється у природі народу, як вогонь і світло в кремені?

Відповідь:

- а) Олександр Духнович; б) Григорій Сковорода;
- в) Костянтин Ушинський; г) Григорій Вашченко.

16. Хто з видатних педагогів першим назвав принцип природовідповідності “вищим основним принципом” виховання?

Відповідь:

- а) Григорій Сковорода; б) Ян-Амос Коменський;
- в) Жан-Жак Руссо; г) Фрідріх-Вільгельм-Адольф Дістервег.

17. Із перелічених понять виберіть ті, що характерні для поняття “українець”, “росіянин”, “француз”.

Відповідь:

- а) людина, яка причетна до певного етносу;
- б) людина, яка усвідомлює себе частиною нації і поділяє з нею свою долю;

- в) громадянин своєї держави;
 - г) людина–патріот;
 - г) християнин.
18. *Народна педагогіка говорить:*
- а) *“Як будеш рідної землі триматись, то будеш від неї сили набиратися”;*
 - б) *“Мораль чиста — краще всякого намиста”;*
 - в) *“Хата хоч і бідненька, але чиста й чепурненька, тому й гарна та веселенька”;*
 - г) *“За рідний край — хоч помирай”.*
Про яку складову виховання йдеться?
19. *Метод, що застосовують у моральному вихованні, — це...*
- Відповідь:**
- а) метод експерименту; б) метод спостереження;
 - в) метод прикладу; г) метод змагання; г) метод покарання.
20. *Процес виховання триває...*
- Відповідь:**
- а) до 5 років; б) до 16 років; в) до повноліття; г) все життя.
21. *Які з перелічених педагогічних категорій охоплює поняття “засіб національного виховання”?*
- Відповідь:**
- а) принципи; б) організаційні форми;
 - в) методи і прийоми; г) чинники виховання;
 - г) всі названі поняття ; д) має свій, інший зміст.
22. *Які з наведених принципів є визначальними щодо поняття “національне виховання”?*
- Відповідь:**
- а) зв’язок виховання з життям;
 - б) природовідповідність;
 - в) культуровідповідність;
 - г) народність;
 - г) усі зазначені принципи;
 - д) інші принципи виховання.

23. Які форми організації виховної роботи, на ваш погляд, найбільшою мірою сприяють підвищенню ефективності національного виховання?

Відповідь:

- а) підвищення ролі позанавчальних виховних заходів;
- б) введення більшої кількості народознавчих дисциплін у зміст навчання;
- в) перетворення навчальної діяльності і позанавчальної роботи в єдиний цілісний педагогічний процес;
- г) все перелічене;
- г) інша відповідь.

24. В яких педагогічних системах найповніше відображені головні засоби національного виховання українців?

Відповідь:

- а) в педагогіці Київської Русі;
- б) в етнопедагогіці;
- в) в педагогіці братських шкіл;
- г) у поглядах педагогів Східної Галичини кінця ХІХ — початку ХХ ст.;
- г) інша відповідь.

25. Кому з видатних педагогів належить вислів про вирішальну роль рідної мови в національному вихованні молоді?

Відповідь:

- а) Янові-Амосу Коменському; б) Григорію Сковороді;
- в) Костянтиніві Ушинському; в) Борисові Грінченку.
- г) інша відповідь.

26. Які чинники (засоби) найбільшою мірою сприяють дієздатності національного виховання?

Відповідь:

- а) урядові постанови; б) сім'я; в) школа;
- г) засоби інформації; г) релігія.

27. Які з наведених понять можна кваліфікувати як організаційні форми навчання?

Відповідь:

- а) фольклор;
- б) зустрічі з виконавцями народних пісень, вечори народної пісні;
- в) народна гра, забава;
- г) спортивні змагання з народних ігор;
- г) казка, загадка.

28. *Які з названих понять можна віднести до категорії “методи” національного виховання?*

Відповідь:

- а) колискова пісня;
- б) пластовий рух;
- в) посвята в козаки;
- г) посильна праця дітей;
- г) всі вищенаведені засоби.

29. *Чи національне виховання українців має свої специфічні засоби?*

Відповідь:

- а) так;
- б) ні;
- в) засоби виховання в усіх народів однакові;
- г) інша відповідь.

30. *Чим зумовлені форми і методи національного виховання?*

Відповідь:

- а) станом розвитку педагогічної думки в країні;
- б) історичними подіями;
- в) народною ментальністю;
- г) всі відповіді правильні;
- г) Ваша думка.

Тема 6. УКРАЇНЬКА ЕТНОПЕДАГОГІКА — ОСНОВА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ

1. Українська етнопедагогіка як сукупність педагогічних знань і виховного досвіду народу.
2. Народна мудрість про сім'ю як першооснову виховання.
3. Українське народне дитинознавство.
4. Українська козацька педагогіка.
5. Педагогіка народного календаря.
6. Українська народна дидактика.

1. *Дем'янюк Т. Д.* Зміст і методика народознавчої роботи в сучасній школі. К., 1996.
2. *Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д.* Історія української педагогіки. К., 1999.
3. *Мосіяшенко В. А.* Українська етнопедагогіка: Навч. посіб. Суми, 2005.
4. *Кирпач А.* З історії народної освіти запорізьких козаків. К., 1993.
5. *Стельмахович М. Г.* Українська народна педагогіка. К., 1997.
6. *Сявко Є. І.* Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. К., 1974.
7. *Сявко Є. І.* Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.

1. *Хто з названих учених ввів у науковий обіг поняття “етнопедagogіка”?*

Відповідь:

- а) Геннадій Волков; б) Олександр Духнович;
в) Ян-Амос Коменський; г) Василь Сухомлинський.

2. *Хто з названих учених ввів у науковий обіг поняття “народна педагогіка”?*

Відповідь:

- а) Геннадій Волков; б) Олександр Духнович;
в) Ян-Амос Коменський; г) Василь Сухомлинський.

3. *Визначте правильне співвідношення між структурними елементами української етнопедagogіки та їхнім змістом:*

а) українська педагогічна деонтологія	А Б В Г І;
б) українське народне навчання	А Б В Г І;
в) українське народне дитинознавство	А Б В Г І;
г) українське родинознавство (фамілологія)	А Б В Г І;
ґ) народна родинна (батьківська) педагогіка	А Б В Г І.

Відповідь:

А — це народна мудрість й досвід щодо створення, збереження і розвитку міцної, здорової, щасливої сім’ї, про рід і родину та їхнє значення в долі людини, народу, держави;

Б — це чітка система психолого-педагогічних знань про дітей, погляди українців на дітей як майбутнє народу, нації, утвердження їхньої вічності;

В — це народна мудрість щодо головних засад сімейного життя й виховання; стосунки в родині, авторитет і приклад батьків, їхні обов’язки стосовно дітей, сутність й особливості виховного впливу членів сім’ї, статус батька, матері, дідуся, бабусі тощо;

Г — це частина народної мудрості, знання з різних галузей

життя і діяльності, шляхи й джерела здобуття знань, принципи народного навчання, народні традиційні форми навчання;

Г — це частина народної педагогіки, вироблені народом етичні норми про виховні обов'язки батьків перед дітьми.

4. *Сутність котрого з принципів української етнопедагогіки закладено у зміст вислову “Гни дерево, поки молоде, — вчи дитя, поки мале”?*

Відповідь:

- а) культуровідповідності;
- б) виховання в праці;
- в) єдності навчання і виховання;
- г) природовідповідності.

5. *Яка група методів народного виховання відіграє профілактичну роль у формуванні поведінки та стосунків?*

Відповідь:

- а) переконання;
- б) організації життєдіяльності;
- в) стимулювання культурної поведінки.

6. *Роз'яснення, повчання, напучення, пораду, бесіду, приклад, розповідь, застереження, читання, дискусію відносять до методів...*

Відповідь:

- а) переконання;
- б) організації життєдіяльності;
- в) стимулювання культурної поведінки.

7. *Вправи, режим, доручення, вимоги, привчання, нагляд, прохання, наказ, заборона — це методи...*

Відповідь:

- а) переконання;
- б) організації життєдіяльності;
- в) стимулювання культурної поведінки.

8. *Сутність котрого з наведених принципів народного виховання*

закладено у зміст вислову “Діти — як квіти: полий, то ростимуть”?

Відповідь:

- а) гуманізму; б) культуровідповідності;
в) народності; г) участі у праці.

9. *Аналіз, спостереження, самокритика, самопереконавання, самонавіювання, самозбереження, емоційне уявне перевтілення в іншу людину, похвала, оцінка вчинків дорослими, присоромлення, спілкування зі старшими — це...*

Відповідь:

- а) методи переконання;
б) методи самовиховання;
в) засоби самовиховання.

10. *Народні свята, обряди, символи, казки, усна народна творчість, народні традиції відносять до методів...*

Відповідь:

- а) переконання; б) самовиховання; в) засобів самовиховання.

11. *Хто з українських педагогів найбільш повно розглянув питання українського виховного ідеалу?*

Відповідь:

- а) Олександр Духнович;
б) Григорій Ващенко;
в) Костянтин Ушинський.

12. *“Турбота про нормальний фізичний розвиток та здоров’я, кодування колісковою піснею, трудове виховання, інтелектуальний розвиток, християнські морально-етичні засади та людські чесноти” — це...*

Відповідь:

- а) статус родини; б) ознаки сім’ї;
в) функції сім’ї; г) обов’язки сім’ї.

13. *“Непорушний авторитет, шлюбна родинна вірність, любов до дітей, родини, відданість справі їхнього виховання, дотримання*

народних чеснот, норм християнської моралі, піклування дітей про батьків” — це зміст...

Відповідь:

- а) статусу родини; б) ознак сім'ї;
в) функцій сім'ї; г) обов'язків сім'ї.

14. *“Вільність і рівноправність членів родини, любов, обов'язок, взаємодопомога, доброта, дружба, працелюбність, тактовність, свідомість, розум та злагода у розв'язанні сімейних проблем, розуміння головного завдання як виховання дітей” — це...*

Відповідь:

- а) статус родини; б) ознаки сім'ї;
в) функції сім'ї; г) обов'язки сім'ї.

15. *“Відтворення і продовження роду людського, організація домашнього господарства й побуту, забезпечення і передача новим поколінням матеріальних і духовних цінностей, життєвого досвіду, трудових умінь і навичок, підготовка молоді до сімейного життя, виховання дітей” — це перелічено...*

Відповідь:

- а) статус родини; б) ознаки сім'ї;
в) функції сім'ї; г) обов'язки сім'ї.

16. *Українське дитинознавство дає яскраві характеристики дітям:*

а) “підпасочок”, “беззубко” А Б В Г І;

б) “гульвіса”, “метунець”, “жевчик”, “жирун”
(пустун) А Б В Г І;

в) пискля, муляточко, пискляточко А Б В Г І;

г) “пічкур”, “гулячок”, “третяк” А Б В Г І;

г) “стригунець”, “друга каша”, “друге літо” А Б В Г І.

Дитині якого віку відповідають ці назви?

Відповідь:

- А) немовляті; Б) дворічній; В) трирічній;
Г) чотирирічній; І) п'ятирічній.

17. *Народна виховна мудрість, яка ставила за мету формування козака-лицаря, мужнього громадянина з яскраво вираженою українською свідомістю та самосвідомістю, — це...*

Відповідь:

- а) українська педагогічна деонтологія;
- б) фамілологія;
- в) козацька педагогіка.

18. *Кодекс лицарської честі й кодекс лицарської звитяги — це складові...*

Відповідь:

- а) козацької моралі; б) козацької естетики; в) козацького права.

19. *“Жити самобутнім національним життям, розвивати духовність рідного народу, передавати її з покоління в покоління” — це сутність...*

Відповідь:

- а) козацької філософії;
- б) козацького світогляду;
- в) козацького характеру.

20. *“Сильна воля, багатство почуттів, внутрішня енергія, порядність, кмітливість, дотепність, практичність, стійкість і незламність, пошана до громади, вірність обов’язку” — це риси...*

Відповідь:

- а) козацької моралі;
- б) козацької естетики;
- в) козацького характеру.

21. *Що є основою народного календаря?*

Відповідь:

- а) етапи господарської діяльності, регламентація праці й часу відпочинку;
- б) створення умов для усвідомлення й відчуття належності людини до живої природи;
- в) народна філософська думка;
- г) його природовідповідний характер.

22. *“... своїм змістом спрямована на те, щоб дати кожному індивіду систему знань, умінь і навичок, які охоплювали б основні види діяльності людини”.*

Відповідь:

- а) педагогіка народного календаря; б) народна дидактика;
в) педагогіка народознавства.

23. *Сутність якого з наведених принципів навчання передає народна мудрість: “Хто що вміє, те і діє”, “Хто що знає, тим і хліб заробляє”?*

Відповідь:

- а) науковості; б) наочності; в) доступності;
г) життєвих потреб людини.

24. *Сутність якого принципу навчання передає наведена така народна мудрість: “Око бачить далеко, а думка ще далі”, “Краще один раз побачити, ніж сто разів почути”?*

Відповідь:

- а) науковості; б) наочності; в) доступності;
г) життєвих потреб людини.

25. *“Посильність для дитини, ґрунтування нових знань на життєвому досвіді, шлях у навчанні від легкого до важкого, від невідомого до відомого, від простого до складного” — це сутність принципу...*

Відповідь:

- а) науковості навчання; б) наочності навчання;
в) доступності навчання; г) життєвих потреб людини.

26. *“Наука в ліс не веде, а з лісу виведе”, “Де більше науки, там менше муки” — це сутність принципу...*

Відповідь:

- а) науковості навчання; б) наочності навчання;
в) доступності навчання; г) життєвих потреб людини.

27. *Зазначте рядок, у якому наведено словесні методи навчання народної дидактики.*

Відповідь:

- а) спостереження, показ предметів, малюнків, зразків, способів дій, ознайомлення з продуктами народної творчості;
- б) бесіда, розповідь, опис, пояснення, читання, народні оповідки, народна пісенна творчість, повчання і повчальна творчість;
- в) навчання ланцюжком, самонавчання, челядництво, наставництво, похід, прогулянка, екскурсія, заняття в гуртках, колективне читання вголос.

28. *Зазначте рядок, у якому наведено наочні методи навчання народної дидактики.*

Відповідь:

- а) спостереження, показ предметів, малюнків, зразків, способів дій, ознайомлення з продуктами народної творчості;
- б) бесіда, розповідь, опис, пояснення, читання, народні оповідки, народна пісенна творчість, повчання і повчальна творчість;
- в) навчання ланцюжком, самонавчання, челядництво, наставництво, похід, прогулянка, екскурсія, заняття в гуртках, колективне читання вголос.

29. *“Знаєш і вмієш сам — навчи цього інших” — це сутність народної форми ...*

Відповідь:

- а) самонавчання; б) челядництва;
- в) наставництва; г) навчання ланцюжком.

30. *Наведіть прислів'я чи приказки, у яких було б відображено шанобливе ставлення народу до вчителя, до школи.*

Тема 7. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ ВИХОВАННЯ

1. Поняття про методи та прийоми виховного впливу на особистість.
2. Класифікація та зміст методів виховання.
3. Моделі виховання.
4. Мистецтво і технологія виховання.

1. *Бех І.* Цінності як ядро особистості // Цінності освіти і виховання. К., 1997. С. 8-11.
2. *Ващенко Г.* Виховання волі і характеру: Підруч. для педагогів. К., 1999.
3. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
4. *Вишневецький О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
5. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
6. *Дзєрович Ю.* Педагогіка. Львів, 1937.
7. *Зайченко І. В.* Педагогіка: Навч. посіб. Чернівці, 2003.
8. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
9. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
10. *Сухомлинський В. О.* Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977.
11. *Ушинський К.* Твори: У 6 т. К., 1955.
12. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
13. *Швед М. С.* Виховання та освіта: нові світоглядні виміри // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. пед. 2002. Вип. 16. Ч. 1. С. 3-11.
14. *Швед М. С.* Мистецтво і технологія виховання: антропологічний вимір. Матеріали звіт. наук. конф. кафедри педагогіки, 17 – 18 лютого 2004 р. Львів, 2004. С. 22 – 26.

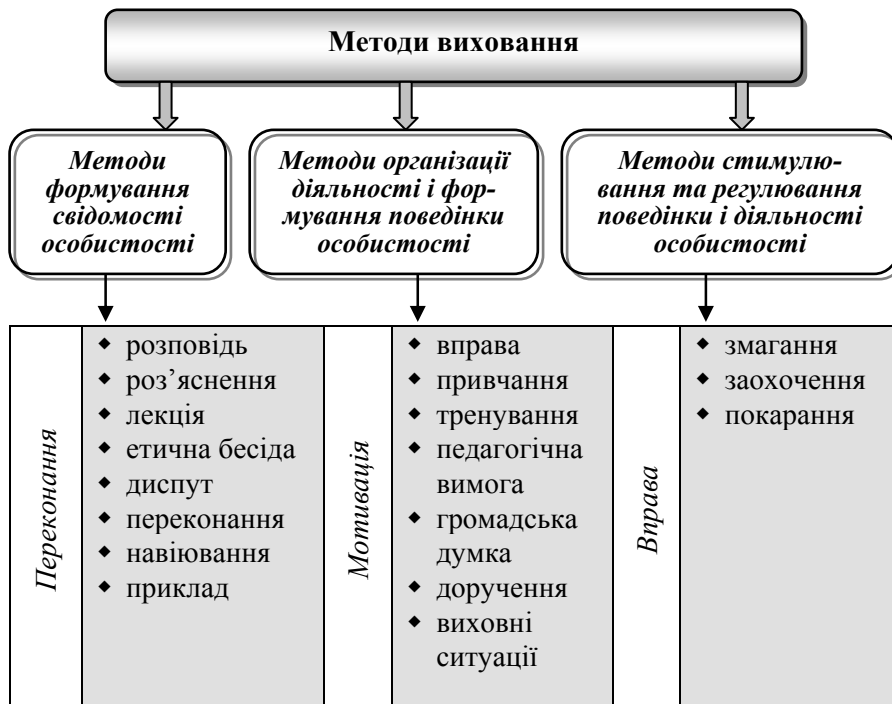

1. *Методи виховання — це...*

Відповідь:

- а) напрямки вихованої роботи з конкретно віковою групою вихованців;
- б) способи взаємодії вихователя з вихованцями, що спрямовані на реалізацію мети виховання;
- в) сплановані й розраховані заздалегідь виховні ситуації;
- г) Ваш варіант.

2. *Знайдіть помилку у схемі:*

3. *Хто назвав метод виховання “інструментом дотику до особистості”?*

Відповідь:

- а) Йоганн-Фрідріх Гербарт; б) Антон Макаренко;
в) Костянтин Ушинський; г) Василь Сухомлинський.

4. *Вкажіть автора такої кваліфікації методів виховання і розвитку:*

- ✓ навчання цінностей (системне, принагідне);
- ✓ переорієнтація зусиль вихованця;
- ✓ приучування;
- ✓ переконування і сугестія;
- ✓ схвалення і осудження.

Відповідь:

- а) Костянтин Ушинський; б) Омелян Вишневецький;
в) Григорій Вашенко; г) Михайло Фіцула.

5. *Під засобами виховання слід розуміти...*

Відповідь:

- а) різноманітні види діяльності; твори духовної і матеріальної культури;
б) конкретні виховні заходи;
в) опора на позитивне; природовідповідність; сценарій виховного заходу;
г) авторитет, конкретне доручення, вироблення норм поведінки;
г) Ваш варіант.

6. *Кого вважають першовідкривачем методів виховання?*

Відповідь:

- а) Марію Монтессорі; б) Володимира Біблера;
в) Петера Петерсена; г) Йоганна-Фрідріха Гербарта.

7. *Який з нижчеподаних методів не є методом формування свідомості особистості?*

Відповідь:

- а) бесіда; б) лекція; в) дискусія; г) педагогічна вимога.

8. З'єднайте стрілками поняття та відповідні змістові твердження:

Прийоми	сукупність загальних способів розв'язання виховних завдань і здійснення виховних взаємодій, способів взаємопов'язаної діяльності вихователів та вихованців, спрямованих на досягнення цілей виховання
Методи виховання	визначені педагогом умови, необхідні для виникнення в учнів нових почуттів, думок, мотивів поведінки
Засоби виховання	способи організації педагогічної ситуації, за якої на підставі відповідних закономірностей у вихованців виникають нові думки і почуття, що спонукають їх до позитивних вчинків, подолання недоліків
Виховні ситуації	вид суспільної діяльності, який впливає на особистість у певному напрямі

9. Що таке заохочення?

Відповідь:

- а) це метод виховання, який передбачає винагороду учневі;
 - б) це метод виховання, який повинен викликати у вихованця інтерес до певного виду діяльності, навчити його розв'язувати певні завдання;
 - в) це метод виховання, в процесі якого вчитель заохочує дитину до певних дій;
 - г) це спосіб педагогічного впливу на особистість з метою закріплення позитивних якостей і стимулювання до діяльності.
10. Який метод забезпечує інтенсивне формування необхідної якості у вихованця?

Відповідь:

- а) тренування; б) приклад; в) заохочення; г) привчання.

11. До групи методів стимулювання у процесі виховання слід віднести...

Відповідь:

- а) приклад, погроза, педагогічна вимога;
- б) громадська думка, бесіда, навіювання;
- в) заохочення, осуд, змагання;
- г) Ваш варіант.

12. Який з нижченаведених педагогічних прийомів запровадив Антон Макаренко?

Відповідь:

- а) удавана байдужість; б) осуд; в) вибух;
- г) зміцнення впевненості у своїх вилах.

13. Що передбачає метод “вибуху”, сформований Антоном Макаренком?

Відповідь:

- а) позитивну оцінку вихователем поведінки вихованця;
- б) вплив педагога на вихованця засобами, які є прямо протилежними тим, які використовували;
- в) вплив педагога на особу вихованця з метою осудження чи гальмування його дій та вчинків;
- г) організацію взірця для наслідування з метою оптимізації процесу соціального успадкування.

14. До методів стимулювання діяльності і поведінки належать...

Відповідь:

- а) байдужість; б) заохочення; в) покарання; г) гра;
- г) скептицизм; д) змагання; е) застосування фізичної сили.

15. Яке визначення найточніше відображає сутність самовиховання особистості?

Відповідь:

- а) формування у себе сильної волі і характеру;
- б) діяльність особистості, яка спрямована на формування у себе якостей, що необхідні для виконання певних обов'язків у суспільстві;

- в) наполегливе подолання власних шкідливих звичок;
- г) Ваш варіант.

16. *Вправління — це...*

Відповідь:

- а) організація регулярного виконання учнями певних дій з метою перетворити їх на звичні форми суспільної поведінки;
- б) виконання учнем певних дій з метою вироблення і закріплення необхідних навичок та позитивних форм поведінки;
- в) схвалення позитивних дій і вчинків з метою спонукання вихованців до їх повторення.

17. *Які, на Вашу думку, з нижченаведених методів виховання належать до групи формування свідомості та переконань?*

Відповідь:

- а) переконування; б) вимога; в) пояснення;
- г) вправи; г) ідеал; д) диспут; е) совість;
- є) бесіда; ж) приклад; з) умовляння.

18. *Змагання, заохочення та покарання. До якої із груп методів вони належать?*

Відповідь:

- а) метод формування свідомості особистості;
- б) метод організації діяльності й формування досвіду громадської поведінки;
- в) методи стимулювання діяльності і поведінки;
- г) не належать до жодного.

19. *Вкажіть варіант (варіанти), що не є умовами вибору методів виховання...*

Відповідь:

- а) мета і завдання виховання;
- б) зміст виховання;
- в) вікові особливості дітей;
- г) індивідуальні особливості виховання;
- г) умови та засоби виховання;

- д) очікувані наслідки;
 - е) налаштованість вихователя;
 - є) педагогічна кваліфікація;
 - ж) матеріальні особливості вихованців;
 - з) усі відповіді правильні.
20. *Яким видом заохочення не треба особливо зловживати?*
- Відповідь:**
- а) авансування особистості; б) похвала;
 - в) важливе доручення; г) схвалення.
21. *Що, на Вашу думку, не відображає сутність методу виховання?*
- Відповідь:**
- а) **метод виховання** — це шлях досягнення поставленої мети;
 - б) **метод виховання** — сукупність прийомів впливу вихователя на вихованця;
 - в) **метод виховання** — це спосіб спільної діяльності вихователя і вихованців з метою досягнення розвитку особистості;
 - г) усі варіанти відображають сутність методів виховання.
22. *Які з нижченаведених положень є закономірностями виховання?*
- Відповідь:**
- а) виховання органічно пов'язане із суспільними потребами та умовами виховання;
 - б) жодні чинники не впливають на виховання особи;
 - в) визначальними є діяльність та спілкування;
 - г) ефективність виховного процесу не залежить від стосунків в учнівському колективі;
 - г) ефективність виховання зростає, коли учень займається самовихованням.
23. *Систематична і цілеспрямована діяльність особистості, орієнтована на формування і вдосконалення її позитивних якостей і подолання негативних, — це...*

Відповідь:

- а) самовиховання; б) самопізнання;
- в) самоосвіта; г) самопостереження.

24. *Яка з моделей виховання найповніше відповідає меті й завданням сучасного виховання?*

Відповідь:

- а) ідеалістична; б) реалістична; в) прагматична;
- г) соціетарна; г) антропоцентрична (антропологічна);
- д) гуманітарна; е) вільного виховання; є) технократична.

25. *До якого типу педагогічної вимоги вдаються, коли для одержання бажаного результату потрібен незначний виховний вплив?*

Відповідь:

- а) вимога-порада; б) вимога-натяк;
- в) вимога-осуд; г) вимога-недовіра.

26. *Визначте основні компоненти виховної діяльності вчителя.*

Відповідь:

- а) конструктивний, гностичний, організаторський, комунікативний;
- б) результативний, соціальний, змістовий, діагностичний;
- в) цільовий, стимулювальний, організаторський, естетичний, вольовий;
- г) Ваш варіант відповіді.

27. *Що зумовлює підвищення ефективності виховного процесу?*

Відповідь:

- а) знання природи дитини, різноманітні виховні дії;
- б) чітко сформульована мета, завдання, що постійно ускладнюються;
- в) соціальний та особистісний досвід, заохочення та покарання;
- г) Ваш варіант.

28. *Оцінювання особистістю самої себе, своїх можливостей, якостей та місця серед інших людей — це...*

Відповідь:

- а) самоставлення; б) самоповага; в) самооцінка;
- г) саморегуляція; г) самовиховання.

29. *До групи методів стимулювання у процесі виховання слід віднести...*

Відповідь:

- а) приклад, порада, педагогічна вимога;
- б) громадська думка, бесіда, навіювання;
- в) заохочення, осуд, змагання;
- г) Ваш варіант.

30. *Виховання має особливе соціальне значення тому, що...*

Відповідь:

- а) розвиває природні здібності дитини;
- б) здійснюється в соціальних інститутах;
- в) здатне змінити ставлення особистості до людей, середовища, речей та умов життєдіяльності;
- г) Ваш варіант.

Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

1. Сутність форм виховної роботи.
2. Індивідуальні, групові та масові форми виховної роботи.
3. Позакласні і позашкільні форми виховної роботи.
4. Колективна творча справа.
5. Організація і проведення шкільного виховного заходу.

1. Волкова Н. П. Педагогіка. К., 2001.
2. Вишневецький О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич, 2006.
3. Зайченко І. В. Педагогіка. Чернігів, 2003.
4. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка. К., 2003.
5. Маленкова Л. И. Воспитание в современной школе. М., 1999.
6. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. К., 2001.
7. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ ст. // Освіта України. 2002. 23 квіт.
8. Трухін О. І., Шпак О. Т. Основи шкільного виховання. К., 2004.
9. Фіцула М. М. Педагогіка. К., 2000.
10. Фіцула М. М. Педагогіка: Посібник. К., 2006.

1. *Форма виховної роботи — це...*

Відповідь:

- а) внутрішня сутність виховного процесу;
- б) варіанти організації виховного процесу;
- в) спосіб реалізації мети виховання;
- г) умови ефективності виховного процесу.

2. *До форм виховної роботи належать:*

Відповідь:

- а) класні години; б) практично-семінарські заняття;
- в) колоквіуми; г) змагання; г) комбіновані уроки;
- д) зустрічі з відомими людьми; е) лабораторні роботи;
- є) екскурсії; ж) виставки.

3. *Наведіть приклади форм виховної роботи за напрямками виховання.*

4. *За кількістю охоплених процесом виховання школярів форми виховання поділяють на...*

Відповідь:

- а) індивідуальні, мікрогрупові та фронтальні;
- б) індивідуальні, мікрогрупові, групові та масові;
- в) мікрогрупові, групові та масові;
- г) групові і фронтальні.

5. *Залучення всіх учнів до висловлення власних думок щодо певних моральних понять є необхідною умовою такої форми виховної роботи, як...*

Відповідь:

- а) екскурсія; б) зустріч з відомими людьми;
- в) етична бесіда; г) класна година.

6. *Етичну бесіду проводить...*

Відповідь:

- а) класний керівник;
- б) класний керівник або вихователь групи продовженого дня;
- в) класний керівник або вчитель, який викладає певний навчальний предмет.

7. *Вкажіть головні етапи організації етичної бесіди.*

8. *До умов ефективного проведення класної години належать...*

Відповідь:

- а) максимальне використання наочного матеріалу;
- б) систематичність проведення;
- в) винесення на розгляд учнів актуальних для них проблем;
- г) чергування усного і писемного мовлення;
- г) заохочення учнів до вільного висловлювання думок;
- д) сприяння формуванню в класі конкурентного середовища;
- е) створення умов для подальшого розвитку школярів у процесі вільного спілкування.

9. *Форма виховної роботи, під час якої відбувається усне публічне обговорення наукових, політичних чи моральних проблем з метою пошуку істини, має назву...*

Відповідь:

- а) бесіда; б) діалог; в) полілог; г) диспут; г) дискусія.

10. *До участі в диспутах більш схильні учні...*

Відповідь:

- а) молодшого шкільного віку;
- б) середнього шкільного віку;
- в) старшого шкільного віку.

11. *Форма виховної роботи, спрямована насамперед на стимулювання інтересів та здібностей учнів, — це...*

Відповідь:

- а) екскурсія; б) театральна інсценізація;
- в) змагання; г) зустріч з відомими людьми.

12. *Вкажіть головні структурні елементи плану-конспекту виховного заходу.*

13. *Специфіка позакласної виховної роботи виявляється на рівні таких завдань, як...*

Відповідь:

- а) формування позитивної Я-концепції;
- б) формування навичок співпраці та колективної взаємодії;
- в) сприяння процесу соціалізації;
- г) формування потреби у продуктивній діяльності шляхом ознайомлення з різними видами діяльності;
- г) розвиток різних видів мисленнєвої діяльності;
- д) засвоєння морально-етичних цінностей і релігійних традицій свого народу;
- е) формування морального, емоційного і вольового компонентів світогляду;
- е) розвиток пізнавального інтересу.

14. *Розподіліть форми виховної роботи на прості (А) і комплексні (В).*

Відповідь:

- а) літературний вечір; б) лекція; в) тематичний ранок;
- г) розповідь; г) етична бесіда; д) вечорниці; е) КВК;
- е) зустріч з відомою особистістю.

15. *До індивідуальних форм виховної роботи належать...*

Відповідь:

- а) читання художньої літератури; б) екскурсія;
- в) колекціонування; г) гра на музичних інструментах;
- г) вечори запитань і відповідей; д) туристичний похід;
- е) виставка стінної преси.

16. *До групових форм виховної роботи належать...*

Відповідь:

- а) турнір з гри "Що? Де? Коли?"; б) туристичний похід;
- в) боністика; г) краєзнавчий гурток; г) класна година;
- д) тижні з різних предметів; е) тематичний ранок;
- е) секція авіамоделювання; ж) колекціонування.

17. *До масових форм виховної роботи належать...*

Відповідь:

- а) малювання; б) тематичні вечори; в) конференції;
- г) нумізматики; г) філателія; д) тижні з різних предметів;
- е) зустрічі з видатними людьми.

18. *Методику колективного творчого виховання або колективної творчої справи називають ще...*

Відповідь:

- а) белл-ланкастерською; б) бригадно-лабораторною;
- в) комунарською; г) вальдорфською; г) прогресивістською.

19. *Технологію колективної творчої справи (КТС) розробив...*

Відповідь:

- а) Ігор Іванов; б) Антон Макаренко; в) Дмитро Шаталін;
- г) Григорій Ващенко; г) Василь Сухомлинський.

20. *Перехід до системи колективного творчого виховання відбувається за одним із двох напрямів, а саме...*

21. *Охарактеризуйте етапи організації колективної творчої справи.*

22. *Різноманітна освітня і виховна робота, спрямована на задоволення інтересів і запитів дітей, організована в позаурочний час педагогічним колективом школи, — це...*

Відповідь:

- а) масова виховна робота;
- б) групова виховна робота;
- в) позакласна виховна робота;
- г) позашкільна виховна робота.

23. *Освітньо-виховна діяльність позашкільних закладів для дітей та юнацтва — це...*

Відповідь:

- а) масова виховна робота;
- б) групова виховна робота;
- в) позакласна виховна робота;
- г) позашкільна виховна робота.

24. Розподіліть нижченаведені позашкільні навчально-виховні заклади на комплексні (А) і профільні (Б):

Відповідь:

- а) центри дитячої творчості;
- б) дитячі аматорські театри;
- в) дитячо-юнацькі спортивні школи;
- г) дитячі бібліотеки;
- г) будинки школярів;
- д) станції юних натуралістів.

25. Заклади, що передбачають створення умов для творчого, інтелектуального та фізичного розвитку дітей, задоволення їхніх освітніх потреб через участь у художній, декоративно-прикладній, еколого-природничій та інших видах творчості, називають...

26. Що називають позашкільним навчально-виховним закладом?

Тема 9. КЛАСНИЙ КЕРІВНИК У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

1. Класний керівник у загальноосвітньому навчальному закладі, його функції.
2. Планування роботи класного керівника.
3. Напрями виховної діяльності класного керівника.
4. Методи виховного впливу у взаємодії з учнями.
5. Форми виховної діяльності класного керівника.
6. Взаємодія класного керівника з батьками школярів.

1. Абетка класного керівника. К., 2003.
2. Болдирєв М. І. Класний керівник. К., 1982.
3. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник. К., 2001.
5. Демянюк Т. Д. Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому закладі. Суми, 2006.
6. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007.
7. Кузміньський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. К., 2003.
8. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посіб. Х., 2002.
9. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
10. Сухомлинський В. О. Сто порад учителів: Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 2.
11. Фіцула М. М. Педагогіка: Посібник. К., 2006.

1. *Офіційне введення посади класного керівника у школах УРСР відбулося... року (Вставте пропущене).*

Відповідь:

а) 1931; б) 1933; в) 1934; г) 1935.

2. *Класне керівництво було давньою традицією західно-українського шкільництва. Педагога, на якого у той час було покладено функції класного керівника, називали...*

Відповідь:

а) груповий керівник; б) господар;
в) класний опікун; г) наставник.

3. *Класний керівник підзвітний у своїй роботі... навчального закладу, а у вирішенні питань організації навчально-виховного процесу безпосередньо підпорядкований... (Вставте пропущене).*

4. *У якому документі зазначено обов'язки класного керівника?*

Відповідь:

а) Положення про середню загальноосвітню школу України;
б) Статут середньої загальноосвітньої школи;
в) Закон України "Про загальну середню освіту".

5. *Знання класного керівника повинні мати певну систему, яка складається з таких компонентів...*

Відповідь:

а) загальних знань з різних галузей життєдіяльності людини;
б) Ваша відповідь.

6. *До якостей, які сприяють успіху виховної діяльності класного керівника, належать...*

Відповідь:

а) педагогічне покладання мети; б) особистісні риси;
в) педагогічне мислення; г) педагогічна інтуїція;

- г) педагогічний оптимізм; д) загальна культура;
- е) педагогічна імпровізація; є) спритність, рефлексія;
- ж) педагогічне прогнозування.

7. *До головних умінь та навичок класного керівника належать...*

Відповідь:

- а) діагностичні; б) комунікативні; в) проектувальні;
- г) комунікативні; д) практичні; е) пізнавальні;
- є) оцінні; є) рефлексивні; ж) світоглядні.

8. *Перша важлива сходінка для кожного класного керівника — це підібрати собі надійних помічників.... При цьому головне — опиратися на... (Вставте пропущене).*

9. *Головними педагогічними принципами взаємин між класним керівником і учнем є...*

Відповідь:

- а) спільна відповідальність; б) взаємопоступливість;
- в) взаємоактивність; г) взаєморозуміння; г) самостійність;
- д) системність і послідовність; е) безперервність і наступність.

10. *Конфлікт між учнем і класним керівником виникає на тлі...*

Відповідь:

- а) придушення самостійності;
- б) безавторитетності педагога;
- в) факту прямої фізичної дії на учня;
- г) приниження гідності учня.

11. *Класний керівник складає план роботи з класним колективом у формі, визначеній...*

Відповідь:

- а) Статутом школи;
- б) адміністрацією школи;
- в) довільній формі.

12. *Науково обґрунтоване проектування становлення і розвитку колективу учнів і кожного вихованця зокрема — це...*

Відповідь:

- а) план виховного заходу;
- б) план роботи класного керівника;
- в) проект на вихованця.

13. *Структура плану класного керівника містить...*

Відповідь:

- а) психолого-педагогічну характеристику класу;
- б) ...; в) виховні заходи; г) ...;
- г) індивідуальну роботу з учнями; д) ... (Вставте пропущене).

14. *Серед планів виховної роботи класного керівника виокремлюють такі:*

Відповідь:

- а) перспективні, річні, календарні, оперативні;
- б) плани окремих виховних заходів, календарні, тижневі;
- в) оперативні, перспективні, календарні, плани окремих виховних заходів.

15. *Функції, які виконує у навчально-виховному процесі класний керівник, такі:*

Відповідь:

- а) діагностична; б) організаторська; в) виховна;
- г) стимулювальна; г) контролююча; д) координаційна;
- е) навчальна; є) розвивальна.

16. *Вид діяльності класного керівника, що передбачає спрямування виховних зусиль усіх педагогів, батьків і представників громадськості на позитивні результати у вихованні усіх учнів, належить до... функції (Вставте пропущене).*

Відповідь:

- а) дослідницько-творчої; б) організаторської;
- в) координаційної; г) виховної.

17. *Класний колектив — це...*

Відповідь:

- а) постійний колектив; б) тимчасовий колектив;
- г) одновіковий колектив; г) первинний колектив.

18. *Новою ланкою, яка з'являється під час опосередкованого впливу педагога-вихователя на вихованця, є...*

Відповідь:

а) батьки; б) колектив; в) друзі; г) адміністрація школи.

19. *З наведеного переліку передумов, які ефективно впливають на формування класного колективу, вкажіть п'ять найголовніших.*

Відповідь:

а) спільна мета;
б) наявність органів самоврядування;
в) відсутність конфліктів;
г) знання педагогом теорії колективу;
д) розуміння вихованцями мети і завдань колективу;
е) наявність лідера;
ж) цілеспрямована спільна діяльність школярів;
з) дружба між учнями;
и) наявність перспективних ліній;
і) єдина шкільна форма;
к) спільне керівництво;
л) спільні походи рідним краєм.

20. *“Другою програмою навчання” у розвитку духовно-інтелектуальних потреб учнів Василь Сухомлинський назвав...*

Відповідь:

а) групову роботу; б) уроки-змагання;
в) педагогічний захід; г) екскурсію.

21. *Форми організації процесу виховання формуються залежно від...*

Відповідь:

а) напряму виховної роботи; б) інтересів учнів;
в) кількості учасників; г) домінуючого виду діяльності;
д) плану школи; е) часу та місця проведення.

22. *Головними функціями виховної години є...*

Відповідь:

а) освітня; б) організуюча; в) ціннісно-орієнтовна;
г) стимулюючо-дійова; д) виховна; е) навчальна.

23. *Визначте правильне співвідношення між поняттями та їхніми дефініціями і з'єднайте їх стрілками:*

Виховна робота	здійснення в позаурочний час діяльності школярів у позашкільних дитячих виховних закладах під керівництвом педагогічних працівників цих закладів
Позакласна виховна робота	здійснення в позаурочний час різноманітної діяльності учнів під керівництвом учителів-вихователів школи, спрямованої на задоволення інтересів і запитів вихованців, розвиток їхніх інтелектуальних можливостей
Позашкільна виховна робота	цілеспрямована діяльність, орієнтована на створення позитивно-виховного середовища та організацію спільної життєдіяльності дорослих і дітей, спрямована на формування ціннісних орієнтацій, творчий розвиток особистості

24. *Види виховної роботи, в яких простежується діалектична інтеграція (одночасно використовуються словесні, практичні, наочні форми), називають...*

Відповідь:

- а) виховні години;
- б) колективні творчі справи;
- в) етичні бесіди.

25. *Головна вимога до класної години — це...*

Відповідь:

- а) чіткість поставленої мети;
- б) активна участь усіх учнів;
- в) взяття до уваги вікових особливостей вихованців.

26. *...— це організована дія колективу дітей та дорослих, що відбувається зазвичай протягом обмеженого відрізка часу, та спрямована на досягнення виховних цілей.*

Відповідь:

- а) класна година; б) виховна справа;
- в) виховний захід; г) етична бесіда.

27. *Змістовий компонент години класного керівника, який містить короткі висновки й узагальнення на основі матеріалу, який розглядали, стислий аналіз виступів, а за потреби — їх доповнення чи уточнення, підсумки сказаного, спонукання учнів до формування у собі позитивних якостей, завдання для самостійної роботи над собою, рекомендування певної літератури для читання, відносять до...*

Відповідь:

- а) вступної частини виховної години;
- б) основної частини виховної години;
- в) підсумкової частини виховної години;
- г) підсумкового слова класного керівника.

28. *Назвіть форми позакласної виховної роботи...*

Відповідь:

- а) класна година, етична бесіда, зустрічі з відомими людьми, обговорення книг, масові свята, конкурси, змагання;
- б) масові свята, факультативи, олімпіади, бесіди, класні години, гуртки;
- в) виховні години, факультативні заняття, свята, бесіди, читацькі конференції.

29. *Форма роботи з учнями, яка охоплює диспути, уроки культури, бесіди за круглим столом, належить до...*

Відповідь:

- а) пізнавальної діяльності;
- б) ціннісно-орієнтованої діяльності;
- в) художньо-естетичної діяльності;
- г) вільного спілкування;
- г) суспільнокорисної діяльності.

30. *До специфічних принципів, які є основою організації позакласної виховної роботи, належать...*

Відповідь:

- а) добровільності; б) демократичності; в) інтересу;
- г) народності; г) самодіяльності; д) інтегративності.

31. *Ефективність масових, групових та індивідуальних форм виховної роботи зростає за умов...*

Відповідь:

- а) якщо вони охоплюють достатню кількість учнів, які об'єднані спільними інтересами;
- б) якщо вони приведені у певну систему, пов'язані між собою і доповнюють одна одну;
- в) якщо вони об'єднують однакові за віком групи дітей, що мають спільну мету.

32. *Успішність індивідуальної виховної роботи забезпечується...*

Відповідь:

- а) координацією впливів на учня педагогів, батьків та учнівського колективу;
- б) наявністю проекту на вихованця;
- в) використанням групових та фронтальних форм роботи.

33. *Серед форм виховної роботи, яку здійснює класний керівник, до форм роботи з батьками належить...*

Відповідь:

- а) анкета думок; б) дні колективного відпочинку; в) день сім'ї;
- г) конкурси; г) узагальнення досвіду батьків; д) ділові зустрічі;
- е) батьківські вечорниці; е) диспути.

34. *Важливе місце у системі організаційно-педагогічної діяльності класного керівника із сім'єю посідає:...*

Відповідь:

- а) індивідуальна робота з батьками;
- б) діяльність батьківського комітету;
- в) робота з неповними та неблагополучними сім'ями.

Тема 10. СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ ВИХОВАННЯ

1. Класний керівник у загальноосвітньому Сім'я — головний інститут виховання особистості.
2. Дошкілля і школа.
3. Значення церкви у вихованні молодого покоління.
4. Групи ровесників як інститут виховання.

1. *Бондарчук О.* Психологія сім'ї. К., 2001.
2. *Ващенко Г.* Вибрані педагогічні твори. Дрогобич, 1997.
3. *Вишневський О.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич, 2003.
4. *Волкова Н.* Педагогіка. К., 2001.
5. *Гончаренко С.* Український педагогічний словник. К., 1996.
6. *Кулік В., Голобуцька Т.* Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива. К., 2000.
7. *Мойсеюк Н.* Педагогіка. К., 2007.
8. *Стельмахович М.* Українська родинна педагогіка. К., 1996.
9. *Сухомлинський В.* Батьківська педагогіка. К., 1978.
10. *Сявавко Є.* Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.
11. *Фіцула М.* Педагогіка: Посібник. К., 2000.
12. *Ягунов В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.
13. *Łobocki M.* ABC wychowania. Lublin, 2003.

Тема 11. ОСОБИСТІТЬ І ГРУПА. СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВИХОВАННЯ

1. Соціальне середовище виховання. Інтеграція дитини у соціальному просторі.
2. Поняття групи, розвиток малої групи.
3. Види груп, їхні соціально-психологічні характеристики.
4. Етапи розвитку дитячої групи в авторській практиці педагогічної діяльності. Антон Макаренко. Іоан Боско.

1. *Берн Э.* Лидер и группа. О структуре и динамике организаций и групп / Пер. с англ. *А. А. Грузберга.* Екатеринбург, 2002.
2. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
3. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
4. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
5. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання: Навч. посіб. К., 1997.
6. *Ковальчук Л. О.* Практикум з педагогіки. Львів, 2005.
7. *Макаренко А. С.* Методика організації виховного процесу: Вибр. тв.: У 7 т. К., 1954. Т. 5.
8. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
9. *Сухомлинський В. О.* Методика виховання колективу: Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 1.
10. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
11. *Цюра С. Б.* Педагогіка особистого досвіду: Практика для самостійної роботи. Львів, 2006.

3. *Визначте, яке із запропонованих положень охоплює інші:*

Відповідь:

- а) соціальна адаптація дитини у середовище ровесників — це один із прикладів загального процесу пристосування організму до навколишнього середовища;
 - б) соціальна адаптація дитини у середовище ровесників – це вид взаємодії дитини із соціумом, у процесі якого відбувається узгодження вимог та сподівань обох сторін;
 - в) соціальна адаптація дитини у середовище ровесників — це спеціально організована дія дитини, метою якої є знайти у ньому простір для реалізації власних цілей;
 - г) соціальна адаптація дитини у середовище ровесників — це спонтанна поведінка індивіда з гармонізації стосунків із соціумом;
 - г) соціальна адаптація дитини у середовище ровесників — це спрямованість діяльності суб'єктів педагогічного процесу на забезпечення процесів безконфліктного входження кожного члена групи у її простір.
4. *До головних ознак групи відносять:*
- А — входження групи у широкий соціальний контекст;*
 - Б — наявність загальної особистісно значущої підстави для перебування індивідів у межах групи;*
 - В — тривалість існування, що дає змогу виробити предмети і феномени групової культури, історії;*
 - Г — зовнішню та внутрішню організацію;*
 - Ґ — певні типи впливу і взаємин між індивідами, загальноприйняті групою норми і цінності;*
 - Д — усвідомлення індивідами своєї належності до групи і виникнення на цій основі “ми-почуття”;*
 - Е — наявність групових атрибутів (назва, символи тощо).*

Проведіть ранжування названих ознак для групи, яку утворили п'ять осіб:

Відповідь:

- а) діти 10 – 12 років, що місяць разом відпочивають у літньому таборі А Б В Г Д Е;
- б) діти, які шість років навчаються разом в одному класі, починаючи від першого А Б В Г Д Е;
- в) діти 10-річного віку, що відвідують одну і ту ж театральну студію А Б В Г Д Е.

3. *В якій відповіді послідовно перелічені фази входження особистості у групу?*

Відповідь:

- а) адаптація, інтеграція, індивідуалізація, персоналізація;
- б) інтеграція, адаптація, персоналізація, індивідуалізація;
- в) інтеграція, індивідуалізація, персоналізація, адаптація;
- г) адаптація, індивідуалізація, інтеграція, персоналізація.

4. *У якій відповіді перелічені рівні взаємодії особистості з групою?*

Відповідь:

- а) емоційний, організаційно-діяльнісний, інформаційний, міжособистісний, особистісно-груповий;
- б) міжособистісний, особистісно-груповий, взаємодія з представниками інших груп;
- в) емоційний, організаційно-діяльнісний.

5. *Серед наведених нижче рівнів інтеграції дитини у групу є один зайвий. Підкресліть його.*

Відповідь:

- а) інтеграція у соціальні відносини, опосередковані видом діяльності;
- б) функціональна інтеграція, входження у зв'язки, що виникають на підставі рольового репертуару людини;
- в) нормативна інтеграція засвоєння морально-нормативних регуляторів;
- г) діяльнісна інтеграція — засвоєння норм професійної діяльності;
- г) міжособистісна інтеграція.

6. До якостей, які сприяють успіху виховної діяльності класного керівника, належать...

Відповідь:

- а) педагогічне покладання мети; б) рефлексія;
- в) педагогічне мислення; г) педагогічна інтуїція;
- г) педагогічний оптимізм; д) загальна культура;
- е) педагогічна імпровізація; є) особистісні риси;
- ж) спритність; з) педагогічне прогнозування.

7. Створюючи умови для розвитку групи, вихователь, класний керівник повинен зважати на те, що кожна група природно (або під впливами ззовні) вибудовує вертикальну і горизонтальну групову структуру. Розмежуйте нижченаведені види відносин у двох колонках:

<i>Горизонтальна групова структура</i>	<i>Вертикальна групова структура</i>

Відповідь:

- а) ділові (офіційні) стосунки (виникають з приводу діяльності та регламентуються загальноприйнятими правилами);
- б) неофіційні ділові стосунки (виникають у процесі виконання діяльності, але не визначаються загальноприйнятими правилами);
- в) структура емоційних переваг (виникає на основі симпатій-антипатій);
- г) лідерська структура (виникає на основі ступеня психологічного впливу);
- г) комунікативна структура (виникає на основі руху інформації у групі);
- д) неофіційні емоційні відносини (виникають у процесі виконання діяльності, але тільки на основі емоційної симпатії).

8. Які з перелічених процесів групової динаміки не пов'язані з розвитком дитячого колективу?

Відповідь:

- а) згуртування групи, утворення групових норм, керівництво і лідерство, навчання і виховання, процеси прийняття групового рішення, конфлікти;
- б) згуртування групи, утворення групових норм, лідерство, процеси прийняття групового рішення, конфлікти;
- в) згуртування групи, утворення групових норм, керівництво і лідерство, процеси прийняття групового рішення;
- г) згуртування групи, утворення групових норм, керівництво і лідерство, процеси прийняття групового рішення, конфлікти.

9. Яке з визначень малої групи є правильним?

Відповідь:

- а) реальна група, що має організаційну структуру й утворюється завдяки дії внутрішніх чинників її існування;
- б) це така спільнота, з якою людина порівнює себе, до якої себе відносить і на цінності і норми якої рівняється;
- в) невелика за кількістю спільність, в якій люди безпосередньо контактують між собою, взаємодіють, об'єднані спільною метою та завданнями, що є передумовою тривалості її існування;
- г) всі відповіді правильні.

10. У якій відповіді рівні розвитку групи названі у порядку зростання?

Відповідь:

- а) номінальна, асоціація, автономія, дифузна, корпорація, колектив;
- б) дифузна, номінальна, автономія, асоціація, колектив;
- в) кооперація, номінальна, асоціація, автономія, корпорація, колектив;
- г) номінальна, асоціація, автономія, колектив;
- г) автономія, асоціація, колектив.

11. *Визначте співвідношення назви групи та наведених характеристик і з'єднайте їх стрілками:*

Офіційна група	Це така спільнота, з якою людина порівнює себе, до якої себе відносить і на цінності і норми якої рівняється у своїй діяльності, поведінці та вчинках
Постійна група	Становить коло найближчого оточення (сім'я, шкільний клас, студентська група)
Вторинна група	Утворюється завдяки внутрішнім чинникам її існування, має тісні міжособисті стосунки, постійність контактів
Тимчасова група	Її діяльність передбачає коло ширшого соціального середовища, де взаємодія не є такою інтенсивною
Референтна група	Характеризує реальну належність людини до певної спільноти
Неофіційна група	Має організаційну структуру, статус і регламент, зовні задані соціально значущі цілі діяльності
Група членства	Об'єднання, яке існує лише для певної ситуації
Первинна група	Її діяльність розрахована на тривалий період

12. *Назвіть стадії розвитку дитячого колективу за Антоном Макаренком.*

13. На якому рівні розвитку групи починає діяти вертикальна групова структура?

Відповідь:

а) асоціації; б) автономії; в) колективу; г) номінальному.

14. Назвіть відомі вам класифікації лідерів.

15. Наведіть аргументи “за” або “проти” щодо тези “Емоційний лідер групи не може тривалий час перебувати її офіційним лідером, оскільки змушений переорієнтовуватися на інструментальні функції забезпечення діяльності”.

16. Охарактеризуйте сутність методу “перспективних ліній”.

17. Заповніть таблицю, у якій відобразить етапи та способи розвитку дитячого колективу:

<i>Назва етапу</i>	<i>Головне завдання етапу</i>	<i>Методи роботи з класом</i>	<i>Методи роботи з групою зі спільними інтересами</i>

18. “... — це людина, яка регулює у групі міжособистісні стосунки, може не мати формальних прав і обов’язків, нормативних санкцій і не несе відповідальності за справи у групі” (Вставте пропущене слово).

19. Наведіть аргументи “за” або “проти” тези: “Експресивний лідер, стаючи офіційним лідером дитячої групи, руйнує спільну діяльність”.

20. Назвіть характеристики соціально-психологічного клімату шкільної дитячої групи, сприятливі для розвитку особистості.

21. Складіть таблицю відмінностей між старостою класу і лідером в умовах діяльності класу як групи:

<i>Староста класу</i>	<i>Лідер</i>

22. Визначте, схильність до якого стилю лідерства має учень, якщо він, будучи старостою класу:

Відповідь:

- а) завжди точно окреслює межі компетентності кожного члена групи, не заохочує ініціативи інших дітей, вважає контроль своєю прерогативою;
 - б) готовий делегувати ініціативу і розподіляти відповідальність, зважає на інтереси усіх учасників взаємодії, вміє приймати рішення, однак воліє надати йому характер колегіально прийнятого;
 - в) характеризується завищеною самооцінкою, дотримується ієрархії прийняття рішень, позиції, що не збігаються із його, оцінює як хибні;
 - г) виконує обов'язки хаотично або формально, прагне переадресувати ініціативну активність;
 - г) піддається різним впливам, у процесі взаємодії не здатен досягати поставлених результатів, якщо це потребує узгодження різноманітних інтересів.
23. Назвіть рівень розвитку групи, у якій становище людини визначене і стійке, а сама людина вільна у своїй внутрішньо-груповій поведінці та діяльності.

24. Назвіть рівень розвитку групи, у якій ставлення людини до групи має оборонно-захисний характер, оскільки становище людини у структурі групи не визначене.

25. На якому етапі розвитку (за Антоном Макаренком) група починає виступати як носій суб'єктної ініціативи?

Відповідь:

- а) педагогічної вимоги — рівні утвердження соціально-ціннісних норм життя групи;
- б) участі групи у суспільному житті, реальному включенні у соціальний простір як автономної одиниці;
- в) напруженої колективної духовної діяльності з осмислення цінностей і змісту життєдіяльності групи;
- г) самоуправління, що базується на діях лідерів, передачі їм повноважень і зміні лідерства.

26. Наведіть аргументи “за” або “проти” тези “Соціальний простір групи стає для дитини соціальним тільки тоді, коли він сприймається через відношення, утворює нові відношення, коли дитина отримує нову площину соціальних виборів”.

27. Хто з нижчеперелічених учених розробляв теорію і практично організовував життєдіяльність (не менше школи) великих дитячих колективів?

Відповідь:

- а) Станіслав Шацький; Антон Макаренко, Ян-Амос Коменський, Іоан Боско, Лев Толстой, Григорій Ващенко, Ілля Іванов; Василь Сухомлинський;
- б) Антон Макаренко, Іоан Боско, Лев Толстой, Григорій Ващенко, Василь Сухомлинський;
- в) Станіслав Шацький; Антон Макаренко, Іоан Боско, Ілля Іванов; Василь Сухомлинський;
- г) Антон Макаренко, Григорій Ващенко, Ілля Іванов, Василь Сухомлинський.

28. Дайте визначення колективу як групи, що перебуває на найвищому етапі свого розвитку.

29. Яку роль у вертикальній груповій ієрархії високоорганізованого колективу відіграють “білі ворони”?

Відповідь:

- а) зразків для демонстрації наслідків порушення групових норм і цінностей;
- б) ніякої, оскільки не належать до групової структури;
- в) ніякої, оскільки мають у групі свою екологічну нішу;
- г) у високоорганізованій групі “усі ворони — білі”.

30. Яку роль у вертикальній груповій ієрархії групи асоціації відіграють “білі ворони”?

Відповідь:

- а) зразків для демонстрації наслідків порушення групових норм і цінностей;
- б) ніякої, оскільки не належать до групової структури;
- в) ніякої, оскільки мають у групі свою екологічну нішу;
- г) на рівні групи асоціації члени групи ще не є між собою добре знайомими, тому “всі ворони — білі”.

31. Особистість може виступати у групі як носій:

- ✓ свого вольового потенціалу;
- ✓ колективного;
- ✓ свого, всупереч заявленому колективному, вольового потенціалу.

Визначте педагогічні умови, за яких ролі “Я”, “МИ”, “Я-інакший” можуть виконуватися учнем.

Тема 12. ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ

1. Управління загальноосвітнім навчальним закладом.
2. Планування та облік роботи школи.
3. Методична робота в школі.
4. Інноваційна спрямованість педагогічної діяльності
5. Підвищення кваліфікації вчителів.

1. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.
2. Державна національна програма “Освіта” (“Україна XXI століття”). К., 1994.
3. Закон України “Про загальну середню освіту” // Законодавство України про загальну середню освіту: Бюлетень законодавства і юридичної політики України. 1999. № 9.
4. *Ковальчук Л.* Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007.
5. *Круцило О., Захарчук В.* Атестація педагогічних працівників. К., 2006.
6. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посіб. К., 2007.
8. *Павлютенков Є. М., Крижкою В. В.* Основи управління школою. Х., 2006.
9. Педагогічні інновації у сучасній школі. К., 1994.
10. Положення про загальноосвітній навчальний заклад // Інф. збірник МОН України. 2000. № 7.
11. *Сухомлинський В. О.* Розмова з молодим директором школи. К., 1977.
12. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.

1. *Директора школи...*

Відповідь:

- а) призначає і звільняє її засновник або уповноважений ним орган;
- б) обирають загальні збори колективу школи, а звільняє уповноважений орган;
- в) обирають і звільняють загальні збори колективу школи.

2. *Згрупуйте нижченаведені органи управління школою, що належать до її структури:*

- А) *органи колегіального управління школою — це...;*
- Б) *адміністрація школи — це...;*
- В) *органи громадського самоврядування — це...*

Відповідь:

- а) рада школи;
- б) педагогічна рада;
- в) директор;
- г) учнівський комітет;
- г) методична рада;
- д) нарада при директорі;
- е) заступник директора з навчально-виховної роботи;
- є) батьківський комітет;
- ж) заступник директора з господарської роботи;
- з) профком школи;
- и) конференція.

3. *З перелічених функцій визначте функції заступника директора школи з навчально-виховної роботи.*

Відповідь:

- а) організація планування змісту та забезпечення навчально-виховного процесу;

- б) організація і контроль процесу навчання школярів;
 - в) контроль навчальних планів і програм;
 - г) піклування про здоров'я, безпеку учнів, створення умов для позакласної та позашкільної роботи;
 - г) організація позакласної виховної роботи і дозвілля учнів;
 - д) організація і координація шкільної самодіяльності, туризму та краєзнавчої роботи;
 - е) керівництво методичною роботою з учителями школи.
4. *З перелічених функцій визначте функції заступника директора школи з виховної роботи.*

Відповідь:

- а) організація позакласної виховної роботи і дозвілля учнів;
 - б) організація роботи ради школи, батьківського комітету;
 - в) організація і координація шкільної самодіяльності, туризму та краєзнавчої роботи;
 - г) організація методичної роботи предметних комісій та методичних об'єднань;
 - г) контроль за роботою шкільної бібліотеки;
 - д) надання необхідної допомоги класним керівникам, вихователям та іншим працівникам школи, яких залучають до виховної роботи з учнями;
 - е) організація і контроль процесу навчання школярів.
5. *З перелічених функцій визначте функції директора школи...*

Відповідь:

- а) контроль навчальних планів і програм;
 - б) піклування про здоров'я, безпеку учнів, створення умов для позакласної та позашкільної роботи;
 - в) добір і розстановка педагогічних кадрів;
 - г) організація роботи ради школи, батьківського комітету;
 - г) організація і контроль процесу навчання школярів;
 - д) складання і контроль розкладу уроків, графіку факультативних і гурткових занять;
 - е) контроль за роботою шкільної бібліотеки.
6. *Інспектування шкіл може бути...*

Відповідь:

- а) фронтальним, вибіркоvim, тематичним;
- б) плановим, вибіркоvim, тематичним;
- в) фронтальним, плановим, позаплановим;
- г) фронтальним, плановим, тематичним.

7. *Інспектування шкіл, спрямоване на поглиблене їх вивчення, вирішення важливої проблеми певною групою шкіл, називають...*

Відповідь:

- а) плановим; б) фронтальним; в) тематичним; г) вибіркоvim.

8. *Інспектування, яке передбачає всебічну перевірку діяльності школи, називають...*

Відповідь:

- а) плановим; б) фронтальним; в) тематичним; г) вибіркоvim.

9. *Інспектування, яке передбачає перевірку лише окремих ділянок роботи школи, називають...*

Відповідь:

- а) плановим; б) фронтальним; в) тематичним; г) вибіркоvim.

10. *З поданого виберіть форми науково-методичної роботи у школі...*

Відповідь:

- а) лекція; б) семінар; в) виставка; г) конференція;
- г) самоосвіта; д) методичне об'єднання; е) конкурс;
- є) педагогічні читання; ж) школа передового досвіду;
- з) консультація; и) проблемна група.

11. *Визначте головні критерії педагогічних інновацій.*

Відповідь:

- а) актуальність; б) оригінальність; в) висока ефективність;
- г) науковість; г) доступність; д) стабільність результатів;
- е) оптимальність; є) можливість творчого застосування.

12. *Атестація педагогічних працівників — це...*

Відповідь:

- а) контроль за реалізацією ними навчально-виховного процесу;

- б) визначення їхньої відповідності посаді, яку обіймають, рівню кваліфікації;
 - в) встановлення їхнього рівня кваліфікації.
13. Система науково-методичної роботи школи вирішує такі головні завдання...

Відповідь:

- а) підвищення рівня теоретичної і психолого-педагогічної підготовки;
 - б) надання необхідної допомоги класним керівникам, вихователям та іншим працівникам школи, яких залучають до виховної роботи з учнями;
 - в) збагачення новими педагогічними технологіями, формами і методами навчання;
 - г) систематичне вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду;
 - г) організація роботи ради школи, батьківського комітету.
14. За дотримання яких принципів управління можливе науково обґрунтоване керівництво закладами освіти?

Відповідь:

- а) державотворення; б) науковості; в) наступності;
 - г) гуманізації; г) цілеспрямованості; д) сучасності;
 - е) плановості; е) оптимізації; ж) ініціативи й активності;
 - з) компетентності; и) колективності.
15. Який принцип управління полягає у створенні в закладі освіти належних умов для забезпечення його працівникам можливостей для ефективної діяльності?

Відповідь:

- а) принцип науковості;
 - б) принцип цілеспрямованості;
 - в) принцип оптимізації;
 - г) принцип ініціативи й активності.
16. Педагогічна рада — це...

Відповідь:

- а) колегіальний орган середньої загальноосвітньої школи;
- б) постійно діючий орган середньої загальноосвітньої школи, призначений директором школи;
- в) постійно діючий колегіальний орган середньої загальноосвітньої школи;
- г) вищий орган громадського самоврядування середньої загальноосвітньої школи.

17. *Чітке, конкретне планування навчально-виховної роботи школи — важлива умова її успішної діяльності. Розрізняють такі види планування...*

Відповідь:

- а) перспективне, річне, поточне;
- б) перспективне, річне, семестрове;
- в) річне, семестрове, поточне.

18. *Планування роботи школи, яке забезпечує цілеспрямовану діяльність керівництва школи та педагогічного колективу, допомагає раціонально розподілити сили, уникнути повторення в річних планах тих самих заходів, називають...*

Відповідь:

- а) поточним; б) перспективним; в) річним.

19. *Внутрішкільне управління — це...*

Відповідь:

- а) вплив керуючої системи на керовану з метою переведення її в якісно новий стан;
- б) діяльність керуючої системи, спрямована на створення умов, необхідних для такого функціонування і розвитку педагогічного процесу, який дає змогу реалізувати мету школи;
- в) керівництво навчально-виховною роботою школи.

20. *До методів внутрішкільного контролю належать...*

Відповідь:

- а) тестування, анкетування, перевірка документації, спостереження;

- б) ретроспективний розбір, тестування, опитування, перевірка документації;
в) спостереження, бесіда, перевірка документації, ретроспективний розбір, опитування.
21. *Залежно від мети види внутрішкільного контролю поділяють на...*
- Відповідь:**
- а) класно-узагальнювальний, фронтальний, тематичний, персональний, оглядовий;
б) класно-узагальнювальний, фронтальний, тематичний, вибірковий, оглядовий;
в) класно-узагальнювальний, фронтальний, тематичний, персональний, плановий.
22. *Контроль, який здійснюють директор, його заступники, керівники кафедр, відповідно до плану внутрішкільного контролю називають...*
- Відповідь:**
- а) адміністративним регулювальним;
б) адміністративним плановим;
в) узагальнювальним плановим.
23. *До навчально-педагогічної документації та документації особового складу належать...*
- Відповідь:**
- а) технічний паспорт школи;
б) алфавітна книга запису учнів;
в) класні журнали;
г) інвентарна книга бібліотечного фонду;
г) книга записів наслідків внутрішкільного контролю;
д) акти та довідки про перевірку роботи закладу освіти;
е) книга обліку видачі золотих та срібних медалей;
є) книга складського обліку матеріалів;
ж) книга обліку особового складу педагогічних працівників;
з) журнали факультативних занять;
и) статистичні звіти.

24. *Статут школи — це...*

Відповідь:

- а) сукупність норм і правил життя колективу відповідно до вимог чинного законодавства про освіту;
- б) сукупність визначених законодавством про освіту норм і правил поведінки, дотримання яких є обов'язковим;
- в) сукупність норм і правил життя колективу відповідно до його особливостей і перспектив розвитку.

25. *Педагогічну раду школи створюють для...*

Відповідь:

- а) розгляду поточних проблем, що стосуються її компетенції;
- б) розгляду складних питань організації навчального процесу, підвищення кваліфікації та професійної майстерності педагогів;
- в) вирішення термінових питань, пов'язаних з організацією навчально-виховного процесу.

26. *Раду, до якої входять представники органів виконавчої влади, підприємств, установ, навчальних закладів, організацій, окремих громадян, яка вживає заходів для зміцнення матеріально-технічної та навчальної бази школи, називають...*

Відповідь:

- а) опікунською радою;
- б) радою батьківського комітету школи;
- в) радою школи.

27. *Загальноосвітній навчальний заклад для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, — це...*

Відповідь:

- а) школа соціальної реабілітації;
- б) загальноосвітня школа-інтернат;
- в) спеціальна загальноосвітня школа (школа-інтернат);
- г) спеціалізована загальноосвітня школа.

28. *Як називається навчальний заклад для виховання дітей та задоволення їхніх потреб у додатковій освіті за інтересами?*

Відповідь:

- а) це міжшкільний навчальний виробничий комбінат;
- б) вечірня школа;
- в) позашкільний навчально-виховний заклад.

29. *До вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації відносять...*

Відповідь:

- а) університет; б) професійно-технічне училище;
- в) інститут; г) академія; д) технікум; е) коледж;
- е) ліцей; є) вечірня школа.

30. *...належить до загальноосвітніх навчальних закладів III ступеня з профільним навчанням і допрофесійною підготовкою (Вставте пропущене).*

Відповідь:

- а) ліцей; б) колегіум; в) гімназія; г) коледж.

Тема 13. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ І ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ

1. Сутність, функції, особливості, принципи, критерії, структура педагогічного спілкування.
2. Рівні й стилі педагогічного спілкування. Бар'єри в процесі спілкування педагога з учнями та моделі його поведінки.
3. Поняття про педагогічну майстерність, її складові.
4. Основні критерії та рівні оволодіння професійною педагогічною майстерністю.

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник. К., 2001.
2. Занина Л. В., Меньшикова Н. П. Основы педагогического мастерства. Ростов н/Д, 2003.
3. Зязюн І. А., Сагач Г. М. Краса педагогічної дії. К., 1997.
4. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007.
5. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. К., 2003.
6. Педагогічна майстерність / За ред. І. А. Зязюна. К., 1997.
7. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. К., 2004.
8. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям: Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 2.
9. Цимбалюк І. М. Психологія спілкування: Навч. посіб. К., 2004.
10. Ягунов В. В. Педагогіка: Посібник. К., 2002.

1. *Педагогічна компетентність учителя — це...*

Відповідь:

- а) єдність теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності;
- б) сукупність професійно значимих знань та умінь учителя;
- в) комплекс особистісних якостей та умінь учителя, необхідних для ефективного реалізації завдань виховного процесу.

2. *Функціями процесу спілкування є...*

Відповідь:

- а) співчуття; б) осмислення; в) освітня; г) інформаційна;
- г) пізнання особистості; д) обмін ролями; е) управлінська.

3. *Визначте та послідовно розташуйте елементи структури процесу спілкування.*

Відповідь:

- а) пошук інформації; б) згортання комунікативної дії;
- в) передача інформації; г) аналіз здійсненого спілкування;
- г) комунікативна атака; д) управління спілкуванням.

4. *Вкажіть параметри процесу спілкування.*

Відповідь:

- а) емоційний; б) пізнавальний; в) мотиваційний;
- г) особистого ствердження; г) інформаційний;
- д) перцептивний; е) інтерактивний.

5. *Назвіть параметр процесу спілкування, що відповідає за обмін впливами та емоціями між людьми.*

Відповідь:

- а) перцептивний; б) емоційний; в) інтерактивний;
- г) інформаційний; г) пізнавальний.

6. *Параметром процесу спілкування, що відповідає за сприймання людини людиною, є...*

Відповідь:

- а) перцептивний; б) емоційний; в) інтерактивний;
- г) інформаційний; г) пізнавальний.

7. *Помилка, яку називають “ефект ореолу”, стосується...*

Відповідь:

- а) прийомів спілкування;
- б) примітивного рівня спілкування;
- в) неефективних моделей спілкування;
- г) комунікативного бар'єру;
- г) перцептивного параметра;
- д) інтерактивного параметра.

8. *Закономірність — із переліку суперечливої інформації довіряти останній — стосується...*

Відповідь:

- а) психологічного бар'єру;
- б) неефективних моделей спілкування;
- в) перцептивного параметра спілкування;
- г) стандартизованого рівня спілкування;
- г) ігрового рівня спілкування;
- д) інформаційного параметра спілкування.

9. *До позитивних рівнів спілкування відносять...*

Відповідь:

- а) діловий; б) стандартизований; в) публічний;
- г) гуманістичний; г) духовний; д) пізнавальний;
- е) ігровий; є) ввічливий.

10. *Негативними рівнями спілкування є...*

Відповідь:

- а) діловий; б) маніпулятивний; в) стандартизований;
- г) примітивний; г) інтерактивний.

11. *Які рівні є оптимальними для педагогічного спілкування?*

Відповідь:

- а) гуманістичний; б) ігровий; в) духовний;
- г) пізнавальний; г) діловий; д) емоційний.

12. У якій групі названі стилі педагогічного спілкування?

Відповідь:

- а) спілкування на основі спільного зацікавлення, спілкування залякування, партнерське спілкування;
- б) спілкування-дистанція, спілкування на підставі дружнього ставлення, спілкування-залякування;
- в) інструктивне спілкування, спілкування-загравання, спілкування на основі спільного зацікавлення.

13. Вкажіть стилі спілкування, які відповідають зазначеним стилям керівництва:

<i>Демократичний</i>	<i>Авторитарний</i>	<i>Ліберальний</i>

Відповідь:

- а) спілкування на основі спільного зацікавлення;
- б) спілкування-залякування;
- в) партнерське спілкування;
- г) спілкування-дистанція;
- г) спілкування на підставі дружнього ставлення;
- д) інструктивне спілкування;
- е) спілкування-загравання;
- ж) діалогічне спілкування;
- з) спілкування-пізнання.

14. Визначте прийоми рефлексивного слухання.

Відповідь:

- а) з'ясування; б) перефразування; в) пізнання особистості;
- г) відображення почуттів; г) переконання; д) резюмування.

15. Неefективні моделі спілкування формуються...

Відповідь:

- а) внаслідок несформованості мотивації, необхідної для педагогічної діяльності;

- б) через невміння подолати комунікативні бар'єри;
в) через брак педагогічного досвіду.
16. *Назвіть негативну модель спілкування, за якої вчитель відчуває себе невпевнено, сумнівається у доцільності та результативності своєї професійної діяльності.*
- Відповідь:**
а) "Друг"; б) "Монблан"; в) "Локатор";
г) "Робот"; г) правильної відповіді немає.
17. *Причинами смислового бар'єру є...*
- Відповідь:**
а) невідповідність обсягу змісту навчальної інформації реальним часовим можливостям і рівню сприймання учнів;
б) вживання найновіших наукових термінів і понять;
в) мовлення учителя не адаптоване до рівня сприймання школярів;
г) правильної відповіді немає.
18. *Визначте бар'єри процесу спілкування.*
- Відповідь:**
а) комунікативний; б) віковий; в) естетичний;
г) інтерактивний; г) сприймання; д) установки;
е) перцептивний; є) фізичний.
19. *Який комунікативний бар'єр спричинений неправильним розташуванням співрозмовників?*
- Відповідь:**
а) гностичний; б) естетичний; в) фізичний; г) просторовий.
20. *До причин психологічного бар'єру в комунікативному процесі належать...*
- Відповідь:**
а) невпевненість учителя;
б) недостатній досвід педагогічної діяльності;
в) низький рівень розвитку педагогічних здібностей;
г) негативна установка;
г) недостатня професійна компетентність.

21. Із нижчеподаних ознак визначте характеристики основних позицій у комунікативному процесі:

<i>“Батько”</i>	<i>“Дорослий”</i>	<i>“Дитина”</i>

Відповідь:

- а) імпульсивність; б) аргументованість; в) безкомпромісність; г) послідовність; ґ) авторитарність; д) відкритість до діалогу; е) хаотичність; є) логічність; ж) невпевненість; з) залежність.
22. Визначте ознаки рефлексивного та нерефлексивного слухання:

<i>Рефлексивне слухання</i>	<i>Нерефлексивне слухання</i>

Відповідь:

- а) невтручання в мову співрозмовника;
 б) перефразування;
 в) з'ясування;
 г) порушення контакту;
 ґ) стислі відповіді;
 д) резюмування;
 е) високе емоційне напруження під час обговорення наболілих питань;
 є) активне налагодження зворотного зв'язку.
23. Педагогічна майстерність — це...

Відповідь:

- а) комплекс якостей, знань та умінь особистості, що забезпечує високий рівень професіоналізму;
 б) сукупність знань та умінь учителя, що забезпечує успішне виконання ним завдань навчально-виховного процесу;
 в) система знань та умінь учителя, необхідних для його продуктивної дидактичної діяльності та запобігання конфліктним ситуаціям у навчально-виховному процесі.

24. *Гуманістична спрямованість — це складова...*

Відповідь:

- а) методів виховання;
- б) педагогічного спілкування;
- в) етапів виховання;
- г) правильної відповіді немає.

25. *Який компонент педагогічної майстерності охоплює перцептивні здібності?*

Відповідь:

- а) професійна компетенція;
- б) особисті риси;
- в) педагогічна техніка;
- г) педагогічні здібності;
- г) педагогічна творчість.

26. *Який компонент педагогічної майстерності охоплює емпатію?*

Відповідь:

- а) педагогічна діяльність;
- б) педагогічні здібності;
- в) педагогічний професіоналізм;
- г) педагогічне спілкування;
- г) педагогічна спрямованість.

27. *Яка складова педагогічної майстерності забезпечує використання вчителем найбільш продуктивних дидактичних методів і засобів?*

Відповідь:

- а) педагогічна техніка;
- б) педагогічна спрямованість;
- в) педагогічний хист;
- г) педагогічні здібності.

28. *Емпатія — це...*

Відповідь:

- а) відчуття відчуттів;
- б) професійна інтуїція;
- в) здатність до творчості;
- г) толерантне ставлення до інших людей.

29. Згрупуйте поняття та зазначте їхні критерії.

Відповідь:

- а) перцептивний; б) гуманістична спрямованість;
- в) інтерактивний; г) співчуття; ґ) інформаційний;
- д) педагогічна техніка; е) гностичний; є) “Монблан”;
- ж) прогностичний; з) педагогічні здібності; и) діловий;
- і) професійні знання; ї) комунікативна атака; й) “Робот”;
- к) маніпулятивний; л) обмін ролями; м) естетичний;
- н) пізнання особистості.

30. Визначте зв'язки між поняттями:

а) спілкування на підставі дружнього ставлення	А Б В Г І Д Е;
б) співчуття	А Б В Г І Д Е;
в) діловий	А Б В Г І Д Е;
г) спілкування-загравання	А Б В Г І Д Е;
ґ) перцептивний	А Б В Г І Д Е;
д) інтерактивний	А Б В Г І Д Е;
е) комунікативна атака	А Б В Г І Д Е;
є) гностичний	А Б В Г І Д Е;
ж) естетичний	А Б В Г І Д Е;
з) пізнання особистості	А Б В Г І Д Е;
и) демократичний	А Б В Г І Д Е;
і) духовний	А Б В Г І Д Е;
ї) аналіз здійсненого спілкування	А Б В Г І Д Е;
й) авторитарний	А Б В Г І Д Е;
к) фізичний	А Б В Г І Д Е;
л) залякування	А Б В Г І Д Е.

Відповідь:

- А — структура спілкування;
- Б — рівні спілкування;
- В — параметри спілкування;
- Г — комунікативні бар'єри;
- Ґ — функції спілкування;
- Д — стилі спілкування;
- Е — стилі керівництва.

Тема 14. КОНФЛІКТИ: ЇХНЯ СУТЬ, ПОДОЛАННЯ ТА УСУНЕННЯ

1. Поняття про конфлікти, їхня типологія, причини.
2. Структура, сфера, динаміка конфліктів.
3. Способи поведінки педагога у конфліктних ситуаціях.
4. Експертиза та передбачення конфліктів.
5. Подолання та усунення конфліктів.

1. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
2. *Гірник А., Бобрю А.* Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. К., 2003.
3. *Грабовська С. Л., Равчина Т. В.* Конфлікти без насильства. Львів, 2001.
4. *Зязюн І. А., Сагач Г. М.* Краса педагогічної дії. К., 1997.
5. *Ковальчук Л.* Основи педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007.
6. *Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
7. Педагогічна майстерність / За ред. І. А. Зязюна. К., 1997.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І. А. Зязюна. К., 2004.
9. *Сухомлинський В. О.* Сто порад учителеві: Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 2.
10. *Теплякова К. Г.* Конфликт и общение. Одесса, 2001.
11. *Цимбалюк І. М.* Психологія спілкування: Навч. посіб. К., 2004.
12. *Ягупов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.

1. *Конфлікт — це...*
2. *Хто з філософів називав війну “матір’ю всього”, мотивуючи це тим, що все розвивається через суперечності та боротьбу між ними?*

Відповідь:

- а) давньогрецький філософ Геракліт;
 - б) давньогрецький філософ Сократ;
 - в) давньоримський філософ та вчитель ораторів Марк-Фабій Квінтіліан;
 - г) китайський філософ Ван Чун.
3. *Хто з учених, що вивчали різні сторони конфлікту як соціального явища, розглядав конфлікт як хворобу суспільства, акцентуючи на його деструктивності та шкідливості?*

Відповідь:

- а) В. Танчер; б) Ральф Дарендорф; в) Т. Парсонс; г) Л. Козер.
4. *Соціальний конфлікт — це...*
 5. *З психологічного погляду конфлікт є...*

Відповідь:

- а) боротьба з приводу суспільних цінностей;
 - б) загострення внутрішньоособистісних суперечностей;
 - в) боротьба за владу;
 - г) боротьба з приводу претензій на обмежені ресурси.
6. *Німецький соціолог Ральф Дорендорф...*

Відповідь:

- а) вважав функцією конфлікту усунення напруженості між сторонами;
- б) визначив місце і роль конфліктів у стабільному суспільстві;
- в) його вважають одним із засновників конфліктології як наукової дисципліни;

- г) розглядав конфлікт як хворобу суспільства.
7. *Один з типів соціального конфлікту — конфлікт, який базується на реальних причинах, що глибоко усвідомлюються сторонами. Про який конфлікт йдеться?*
- Відповідь:**
- а) реальний конфлікт;
 - б) частково реальний конфлікт;
 - в) конфлікт, зміщений на інший об'єкт;
 - г) прихований конфлікт.
8. *Один з типів соціального конфлікту — конфлікт, який має реальні причини, які сторони конфлікту розуміють, але з певних міркувань намагаються перенести конфлікт в іншу площину. Це...*
- Відповідь:**
- а) реальний конфлікт;
 - б) конфлікт, зміщений на інших суб'єктів;
 - в) конфлікт, зміщений на інший об'єкт;
 - г) фальшивий конфлікт.
9. *Один з типів соціального конфлікту — конфлікт, який має об'єктивні причини, але повільно тліє без відкритих дій.*
- Відповідь:**
- а) реальний конфлікт;
 - б) випадковий конфлікт;
 - в) фальшивий конфлікт;
 - г) прихований конфлікт.
10. *Конфлікт, зміщений на інших суб'єктів, — це конфлікт, коли...*
- Відповідь:**
- а) є об'єктивні причини конфлікту і реальні можливості його розв'язання, але сторони не використовують їх і не бажають іти на компроміс;
 - б) сторони звинувачують інших осіб у проблемі, яку не можуть вирішити;
 - в) є реальні причини, які сторони конфлікту розуміють, але

- з певних міркувань намагаються перенести конфлікт в іншу площину;
- г) сторони неправильно розуміють предмет суперечки, оскільки помилково зрозуміли одна одну.
11. *Конфлікт між великими соціальними групами — це...*
- Відповідь:**
- а) міжгруповий конфлікт;
 - б) внутрішньогруповий конфлікт;
 - в) міжособистісний конфлікт;
 - г) внутрішньоособистісний конфлікт.
12. *Внутрішньоособистісний конфлікт може відбутися, коли...*
- Відповідь:**
- а) людина робить вибір одного з двох звичних варіантів життєвої ситуації;
 - б) група людей не бажає приймати особистість, бо вона виокремлюється нестандартними знаннями, уміннями та надзвичайними успіхами;
 - в) людина змушена здійснювати вибір стосовно мети, об'єкта діяльності, способів поведінки та вчинків у конкретній діяльності;
 - г) конфліктують два лідери і група розколюється на дві підгрупи.
13. *За головною причиною конфлікти поділяють на...*
- Відповідь:**
- а) ділові (інструментальні) та емоційні (особистісні);
 - б) частково реальні та приховані;
 - в) вертикальні та горизонтальні;
 - г) міжгрупові та внутрішньогрупові.
14. *З погляду функцій тип конфлікту, якщо взаємини між людьми погіршилися і проблема залишилася невирішеною...*
- Відповідь:**
- а) деструктивний; б) конструктивний;
 - в) реальний; г) прихований.

15. *Як зробити конфлікт конструктивним?*

Відповідь:

- а) через обговорення особистих недоліків один одного, а не проблем;
- б) через налаштування на взаєморозуміння, а не на боротьбу за свою позицію;
- в) через “перехід на особистості”;
- г) через установку на доброзичливість.

16. *Одна із складових конфлікту — те, що спричинило зіткнення сторін, об’єкт, на який вони претендували.*

Відповідь:

- а) предмет суперечки; б) зачіпка;
- в) конфліктуючі сторони; г) наслідки.

17. *Одна із складових конфлікту — вимоги сторін, звинувачення у недружніх діях, побоювання з приводу шкоди, неприємностей та очікування для себе результату з конфлікту.*

Відповідь:

- а) привід; б) інтереси; в) цінності; г) позиція.

18. *Найвагоміші особистісно важливі для людини моральні, естетичні ідеї, об’єкти, явища —...*

Відповідь:

- а) інтереси; б) потреби; в) цінності; г) проблеми.

19. *Урегулювати конфлікт — безнадійно, коли не знаєш...*

Відповідь:

- а) приводу; б) предмета суперечки; в) інтересів; г) потреб.

20. *Один з варіантів сприймання конфліктної ситуації, коли людина бачить тільки недоліки в особі супротивника і “приписує” йому негативні якості, —*

Відповідь:

- а) “ілюзія власного благородства”;
- б) “пошук соломинки в чужому оці”;
- в) “все зрозуміло”;
- г) “самопідтверджуюче припущення”.

21. Відповідно до класифікації манер поведінки людей в конфліктній ситуації людина, яка прагне завжди до позитивного вирішення проблеми і ніколи не розкриває своєї істинної позиції, — це...

Відповідь:

а) миротворець; б) максималіст; в) нейтрал; г) борець.

22. Відповідно до класифікації манер поведінки людей в конфліктній ситуації людина, яка розглядає свій неуспіх як нову можливість, не відступає від своєї думки, хоча приймає докази, аргументи іншої сторони, — це...

Відповідь:

а) нейтрал; б) борець; в) реаліст; г) максималіст.

23. Людина якого темпераменту зазвичай спокійно реагує на подію конфліктного характеру і дивується, чому люди не можуть примиритися один з одним?

Відповідь:

а) холерик; б) сангвінік; в) флегматик; г) меланхолік.

24. Який зі стилів поведінки людини у конфлікті охарактеризовано так: людина — активна, готова взяти на себе відповідальність, здатна на вольові рішення, бажає діяти самостійно, важливі власні інтереси, всупереч інтересам інших?

Відповідь:

а) стиль співробітництва;
б) стиль конкуренції;
в) стиль пристосування;
г) стиль ухиляння.

25. Один зі стилів поведінки особи у конфлікті, що засвідчує пасивність людини, її намагання вийти з конфлікту і передати відповідальність за вирішення проблеми іншим.

Відповідь:

а) стиль співробітництва;
б) стиль компромісу;
в) пристосування;
г) стиль ухиляння.

26. *Стиль поведінки людини у конфлікті, який ще називають “обмін поступками”, коли дві сторони одночасно є активні у вирішенні конфлікту, деякою мірою задовольняють власні інтереси та частково беру до уваги протилежні інтереси.*

Відповідь:

- а) стиль співробітництва;
- б) стиль компромісу;
- в) стиль конкуренції;
- г) стиль ухиляння.

27. *Спосіб розв’язання конфлікту, коли домовленості досягають за допомогою третьої нейтральної сторони, — це...*

Відповідь:

- а) переговори; б) медіація; в) арбітрація; г) суд.

28. *Спосіб розв’язання конфлікту, що здійснюється безпосередньо сторонами, — це...*

Відповідь:

- а) переговори; б) медіація; в) фасилітація; г) арбітраж.

29. *Фасилітація — це...*

Відповідь:

- а) розв’язання сторонами конфлікту за допомогою порад авторитетної особи;
- б) розв’язання сторонами конфлікту в арбітражному суді на підставі законів та норм права;
- в) визначення та вирішення сторонами проблеми в умовах процесу, що організовується, стимулюється сторонньою незацікавленою людиною;
- г) розв’язання конфліктів безпосередньо сторонами.

30. *Розв’язання сторонами конфлікту за допомогою порад авторитетної особи стосовно самого процесу та ухвалення рішень — це...*

Відповідь:

- а) переговори; б) фасилітація; в) медіація; г) арбітрація.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абетка класного керівника. К., 2003.
2. *Алексюк А.* Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. К., 1998.
3. *Берн Э.* Лидер и группа. О структуре и динамике организаций и групп / Пер. с англ. А. А. Грузберга. Екатеринбург, 2002.
4. Бех І. Цінності як ядро особистості // Цінності освіти і виховання. К., 1997. С. 8-11.
5. *Бех І. Д.* Особистісно зорієнтоване виховання. К., 1998.
6. *Бойко А.* Персоналії в історії національної педагогіки. 22 видатних українських педагоги: Підручник. К., 2004.
7. *Болдирєв М. І.* Класний керівник. К., 1982.
8. *Бондарчук О.* Психологія сім'ї. К., 2001.
9. *Ващенко Г.* Вибрані педагогічні твори. Дрогобич, 1997.
10. *Ващенко Г.* Виховання волі і характеру: Підручник для педагогів. К., 1999.
11. *Ващенко Г.* Виховний ідеал. Полтава, 1997.
12. *Вишневський О.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич, 2003.
13. *Вишневський О. І.* Теоретичні основи сучасної української педагогіки: Посібник. Дрогобич, 2003.
14. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посіб. / За ред. В. Кременя. Тернопіль, 2004.
15. *Волкова Н. П.* Педагогіка: Посібник. К., 2001.
16. *Выготский Л. С.* Педагогическая психология. М., 1991.
17. *Галузинський В. М., Євтух М. Б.* Педагогіка: теорія та історія: Навч. посіб. К., 1995.
18. *Гірник А., Бобрю А.* Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. К., 2003.
19. *Гончаренко С.* Український педагогічний словник. К., 1997.
20. *Грабовська С. Л., Равчина Т. В.* Конфлікти без насильства. Львів, 2001.

21. *Дем'янюк Т. Д.* Зміст і методика народознавчої роботи в сучасній школі. К., 1996.
22. *Дем'янюк Т. Д.* Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому закладі. Суми, 2006.
23. Державна національна програма “Освіта” (“Україна ХХІ століття”). К., 1994.
24. *Джуринский А.М.* Развитие образования в современном мире. М., 1999.
25. *Дзерович Ю.* Педагогіка. Львів, 1937.
26. *Зайченко І. В.* Педагогіка: Навч. посіб. Чернігів, 2003.
27. Закон України “Про загальну середню освіту” // Законодавство України про загальну середню освіту: Бюлетень законодавства і юридичної політики України. 1999. № 9.
28. Закон України “Про освіту”. К., 2002.
29. *Занина Л. В., Меньшикова Н. П.* Основы педагогического мастерства. Ростов н/Д, 2003.
30. *Зязюн І. А., Сагач Г. М.* Краса педагогічної дії. К., 1997.
31. *Карпенчук С. Г.* Теорія і методика виховання. К., 2004.
32. *Кирпач А.* З історії народної освіти запорізьких козаків. К., 1993.
33. *Ковальчук Л. О.* Практикум з педагогіки. Львів, 2005.
34. *Ковальчук Л.* Основы педагогічної майстерності: Навч. посіб. Львів, 2007.
35. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Педагогічна газета. 2002. № 1.
36. *Кошманова Т., Брайс Л., Голм Г., Равчина Т.* Педагогіка для громадянського суспільства: Навч. посіб. / За заг. ред. Т. Кошманової. Львів, 2005.
37. *Круцило О., Захарчук В.* Атестація педагогічних працівників. К., 2006.
38. *Кузмінський А. І., Омеляненко В. Л.* Педагогіка: Підручник. К., 2003.
39. *Кулік В., Голобуцька Т.* Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива. К., 2000.
40. *Лозова В. І., Троцько Г. В.* Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посіб. Х., 2002.

41. *Любар О., Стельмахович М., Федоренко Д.* Історія української педагогіки. К., 1999.
42. *Макаренко А. С.* Методика організації виховного процесу: Вибр. тв.: У 7 т. К., 1954. Т. 5.
43. *Маленкова Л. И.* Воспитание в современной школе. М., 1999.
44. *Мартиненко С. М., Хорунжа Л. Л.* Загальна педагогіка. К., 2002.
45. *Мойсеюк Н. Є.* Педагогіка: Навч. посібник. К., 2007.
46. *Мосіяшенко В. А.* Українська етнопедагогіка: Навч. посіб. Суми, 2005.
47. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. 2002. № 33 (23 квіт.).
48. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / За заг. ред. О. Пехоти. К., 2002.
49. *Павлютенков Є. М., Крижкою В. В.* Основи управління школою. Х., 2006.
50. Педагогіка: Учеб. пособие / Под ред. Ю. Бабанского. М., 1988.
51. Педагогіка: Учеб. пособие / Сластенин В., Исаев И., Мищенко А., Шиянов Е. / Под ред. В. Сластенина. М., 2000.
52. Педагогіка. Хрестоматія / Уклад. А. Кузьмінський, В. Омеляненко. К., 2003.
53. Педагогічна майстерність: Навч. посіб. / За ред. І. Зязюна. К., 2004.
54. Педагогічна майстерність: Навч. посіб. / За ред. І.А. Зязюна. К., 1997.
55. Педагогічна освіта в Україні і Польщі: реалії та перспективи. Зб. наук. пр. / За ред. Д. Герцюка і Р. Кухи. Львів, 2008.
56. Педагогічні інновації у сучасній школі. К., 1994.
57. *Пермяков О., Морозов В.* Педагогіка. К., 2005
58. *Подласый И. П.* Педагогіка: 100 вопросов — 100 ответов: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. М., 2004.
59. *Подласый И. П.* Педагогіка: Учеб. пособие, 1996.
60. Положення про загальноосвітній навчальний заклад // Інф. збірник МОН України. 2000. № 7.
61. Словник іншомовних слів / За ред. О. С. Мельничука. К., 1985.
62. *Стельмахович М. Г.* Українська народна педагогіка. К., 1997.
63. *Стельмахович М. Г.* Українська родинна педагогіка. К., 1996.
64. *Ступарик Б.* Національна школа: витоки, становлення. К., 1998.
65. *Сухомлинський В.* Батьківська педагогіка. К., 1978.

66. *Сухомлинський В. О.* Вибрані твори: У 5-ти т. К., 1977.
67. *Сухомлинський В. О.* Розмова з молодим директором школи. К., 1977.
68. *Сухомлинський В. О.* Сто порад учителям: Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 2.
69. *Сухомлинський В. О.* Методика виховання колективу. Вибр. тв.: У 5 т. К., 1977. Т. 1.
70. *Сявавко Є. І.* Українська етнопедагогіка. Львів, 2002.
71. *Сявавко Є. І.* Українська етнопедагогіка в її історичному розвитку. К., 1974.
72. *Теплякова К. Г.* Конфликт и общение. Одесса, 2001.
73. *Товажнянський Л. Л., Сокол Є. І.* Болонський процес: цикли, степені, кредити: Монографія. Х., 2004.
74. *Томчук М. І., Томчук С. М.* Педагогіка: Навч. посіб. для дистанційного навчання. К., 2007.
75. *Трухін О. І., Шпак О. Т.* Основи шкільного виховання. К., 2004.
76. *Турчин В.* Математична статистика: Посібник. К., 1999.
77. Українська педагогіка в персоналіях: у 2 кн. Навч. посіб. / За ред. О. Сухомлинської. К., 2005.
78. *Ушинський К.* Твори: У 6 т. К., 1955.
79. *Фіцула М.* Педагогіка: Посібник. К., 2000.
80. *Фіцула М. М.* Педагогіка: Посібник. К., 2006.
81. Хрестоматія по истории зарубежной педагогики. М., 1971.
82. *Цимбалюк І. М.* Психологія спілкування: Навч. посіб. К., 2004.
83. *Цюра С.* Педагогіка особистого досвіду: Практика для самостійної роботи. Львів, 2006.
84. *Швед М. С.* Виховання та освіта: нові світоглядні виміри // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. пед. 2002. Вип. 16. Ч. 1. С. 3 – 11.
85. *Швед М. С.* Мистецтво і технологія виховання: антропологічний вимір // Матеріали звіт. наук. конф. каф. педагогіки, 17-18 лютого 2004 р. Львів, 2004. С. 22 – 26.
86. *Щербань П. М.* Пам'ятай ім'я своє: Заповіді сімейної педагогіки. К., 2006.
87. *Щербань П. М.* Прикладна педагогіка. К., 2002.
88. *Ягунов В. В.* Педагогіка: Посібник. К., 2002.
89. *Łobocki M.* ABC wychowania. Lublin, 2003.
90. *Okoń W.* Nowy słownik pedagogiczny. Warszawa, 2007.
91. *Pedagogika / pod. red. Z. Kwiecińskiego, B. Śliwerskiego.* Warszawa, 2004.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

1. **Біляковська Ольга Орестівна** — асистент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
2. **Герцюк Дмитро Дмитрович** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
3. **Заячківська Надія Михайлівна** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
4. **Заячук Юлія Дмитрівна** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
5. **Караманов Олексій Владиславович** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
6. **Ковальчук Лариса Онисимівна** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
7. **Козут Світлана Ярославівна** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
8. **Лещак Теодор Володимирович** — асистент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
9. **Лозинська Ніна Болеславівна** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
10. **Максимець Марта Василівна** — асистент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.

11. ***Мицишин Ірина Ярославівна*** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
12. ***Равчина Тетяна Василівна*** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
13. ***Цюра Світлана Богданівна*** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.
14. ***Швед Марія Степанівна*** — кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка.

Для нотаток

Для нотаток

Для нотаток

З М І С Т

<i>Передмова</i>	3
<i>Тема 1. СУТЬ ПРОЦЕСУ ВИХОВАННЯ</i>	6
<i>Тема 2. ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ</i>	16
<i>Тема 3. ФІЛОСОФСЬКІ КОНЦЕПЦІЇ ТА МОДЕЛІ ВИХОВАННЯ</i>	32
<i>Тема 4. ЗМІСТ, ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ВИХОВАННЯ</i>	39
<i>Тема 5. КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ</i>	47
<i>Тема 6. УКРАЇНСЬКА ЕТНОПЕДАГОГІКА — ОСНОВА СИСТЕМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ</i>	54
<i>Тема 7. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ ВИХОВАННЯ</i>	62
<i>Тема 8. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ</i>	71
<i>Тема 9. КЛАСНИЙ КЕРІВНИК У СУЧАСНІЙ ШКОЛІ</i>	77
<i>Тема 10. СОЦІАЛЬНІ ІНСТИТУТИ ВИХОВАННЯ</i>	85
<i>Тема 11. ОСОБИСТІСТЬ І ГРУПА. СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ВИХОВАННЯ</i>	92
<i>Тема 12. ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ</i>	102
<i>Тема 13. ПЕДАГОГІЧНЕ СПІЛКУВАННЯ І ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ</i>	111
<i>Тема 14. КОНФЛІКТИ: СУТЬ, ПОДОЛАННЯ І УСУНЕННЯ</i>	119
<i>Список використаних джерел</i>	126
<i>Відомості про авторів</i>	130
<i>Для нотаток</i>	132

Навчальне видання

РАВЧИНА Тетяна Василівна,
КОВАЛЬЧУК Лариса Онисимівна,
КАРАМАНОВ Олексій Владиславович,
ГЕРЦЮК Дмитро Дмитрович,
ЛОЗИНСЬКА Ніна Болеславівна,
КОГУТ Світлана Ярославівна,
ШВЕД Марія Степанівна,
ЛЕЩАК Теодор Володимирович,
БЛЯКОВСЬКА Ольга Орестівна,
ЗАЯЧКІВСЬКА Надія Михайлівна,
ЦЮРА Світлана Богданівна,
МАКСИМЕЦЬ Марта Василівна,
МИЩИШИН Ірина Ярославівна,
ЗАЯЧУК Юлія Дмитрівна

ЗБІРНИК ТЕСТІВ З КУРСУ “ПЕДАГОГІКА”

Частина 3 ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ТЕОРІЇ І МЕТОДИКИ ВИХОВАННЯ

Навчально-методичний посібник

Редактор *Марія Ріней*
Технічний редактор *Світлана Сенік*

Підп. до друку 12.10.2009. Формат 60×84/16.
Умовн. друк. арк. 7.9. Тираж 300 прим. Зам.

Видавничий центр Львівського національного університету
імені Івана Франка. 79000 Львів, вул. Дорошенка, 41.
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції.
Серія ДК № 3059 від 13.12.2007 р.

Видруковано з готових діапозитивів у книжковій друкарні “Коло”
(Свідоцтво серії ДК № 498 від 20.06.2001 р.)
вул. Бориславська, 8, м. Дрогобич, Україна, 82100,
тел. +380 3244 29060, 3-87-32; ел. пошта: kolodruk@gmail.com